REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURĬ:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Dumineca 13.)

„GAZETA" iese în fie-care zi.
Abonamente pentru Austria Ungaria
Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Tĕrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 69.—Anul LXVII. Braşov, Vineri-Sâmbătă 27 Martie (9 Aprilie). 1904.

„Libertatea a înviat!"

La marea adunare naţională a Românilor, *întrunitĭ la 1848* pe câmpia Blaşiului în numele drepturilor neperitóre şi neprescriptibile ale omului şi ale naţiunilor, tribunii — cum ne spune istoricul contimporan, fericitul Papiu Ilarianu — salutară pe rênd miile poporului dicênd: *„Christos a înviat!"* *„Libertatea a înviat!* éră miile rĕspundeau: *„Adevĕrat, că a înviat!"*

Mărețe şi fericite dile au fost acelea, căcĭ strănepoţilor divului Traian, după secole trăite cu amar şi cu cea mai cumplită umilire, li-s'au arătat atuncĭ pentru prima-óră zorile unui viitor mai demn de acest neam, vlăstar al gloriosului popor poruncitor peste o lume întrégă.

In sfânta lor însufleţire bărbaţii acelei marĭ epoce de redeşteptare naţională, dând mâna cu toţii pentru a purta în unire lupta de desrobire, la care îi chiema spiritul timpului şi geniul naţiunei, uitaseră, că poporul purta încă cătuşile iobăgiei şi luau ceea-ce doreau şi ceea-ce voiau ca deja împlinit, strigând cu toţii „Libertatea a înviat!" ér miile de ţĕranĭ le rĕspundeau în aceeaşĭ firmă credinţă, că timpul sclăviei s'a finit: Adevĕrat, că a înviat!"

Presimţirea şi credinţa acésta a tribunilor şi a poporului n'a fost cu totul deşértă. In adevĕr s'apropiase ceasul, în care au trebuit sĕ cadă cătuşile iobăgiei seculare şi a trebuit sĕ învingă marele principiu al libertăţii individuale, al drepturilor omului, proclamate de naţiunea francesă cu şése-dĭ de anĭ mai înainte.

Iobăgia a încetat, căcĭ nu mai era modru de a-o susţiné în faţa mişcărei generale revoluţionare din întréga monarchie. Ţĕranul a încetat de a mai fi cu trupul sclav al domnului sĕu feudal, el printr'asta a devenit liber şi singur stăpân pe sine ca om singuratic séu individ.

Acésta era o parte, însemnată ce e drept, dér totuşĭ numai o parte a libertătii, de care au visat predecesorii noştri la 1848.

Li-s'a făcut imputare Românilor din partea adversarilor lor seculari, că nu s'au mulţumit a stărui şi a lupta pentru ca sĕ se rumpă lanţurile iobăgiei, sub care gemea poporul, ci au mai pretins şi libertate naţională.

Ei vedeţĭ, póte înainte cu cincĭdecĭ şi atâţĭ anĭ sĕ mai fi fost mulţĭ, carĭ în nesciinţa lor sĕ fi credut, că pentru binele poporului român e destul, că a scăpat de iobăgie şi că de aicĭ încolo se va bucura şi el de tóte bunătăţile „libertăţii, egalităţii şi frăţietăţii", cu care făceau mare svon şi paradă mai ales conducĕtorii revoluţionarĭ maghiarĭ.

A trebuit sĕ trécă mai mult ca o jumĕtate de veac plin de nĕcazurĭ, suferinţe şi lupte, pentru ca cei ce au urmat bravilor, carĭ au populat câmpia, pe care s'a ţinut mărĕţa adunare naţională, ce a dat flinţă vieţii nóstre naţionale de adĭ, sĕ încépă a înţelege, că au fost fórte înţeleptĭ, fórte prevĕdĕtorĭ şi adênc cunoscĕtorĭ ai vieţei popórelor, acei neuitaţĭ couducĕtorĭ, carĭ în fruntea aşa numitelor puncte ale petiţiunei naţiunei române, votate unanim de marea adunare, au scris următórele:

„Naţiunea română, răzimată pe principiul libertăţii, egalităţii şi frăţietăţii, pretinde independenţa sa naţională în privinţa politică: ca sĕ figureze în numele sĕu; ca naţiunea română sĕ-şĭ aibă representanţii sĕi în dieta Ţĕrii în proporţiune cu numĕrul sĕu; sĕ-şĭ aibă deregĕtorii sĕi etc... sĕ se servéscă cu limba sa în tóte lucrurile, ce se ating de dênsa etc."

Cine din aceia, carĭ au învĕţat şi numai câte-va şcóle, nu va înţelege adĭ ce însemnéză, când Românii pretind ca ei sĕ pótă trăi ca Românĭ cu limba lor pe pământul patriei lor străvechĭ?

Cine dintre noi va susţiné, că poporul român cu limba sa cum l'a făcut şi l'a lăsat Dumnedeu, se bucură adĭ de libertate, când la tóte rĕspântiele drumurilor şi în tóte colţurile stradelor ómenii ocârmuirei bat toba cea mare strigênd din rĕsputerĭ, că stăpânii dela cârmă nu vor nicĭ sĕ scie că ar trăi şi esista în acest stat şi o naţionalitate românéscă, că ei cunosc numai cetăţenĭ maghiarĭ, a căror datorie de căpetenie este sĕ învețe şi sĕ îmbrăţişeze limba şi cultura maghiară?

Numai înainte cu câteva dile foile maghiare ne aduseră scirea, că guvernul Tisza vrea sĕ o rupă acum şi cu legea instrucţiunei poporale dela 1868 şi vrea sĕ o reformeze aşa ca sĕ nu mai rĕmână nicĭ urmă de drepturile autonome şcolare ce le dă acésta lege bisericelor, carĭ susţin şcólele nóstre poporale.

Numai erĭ un diar maghiar din Budapesta, care servesce stăpânirii, s'a lăudat, că acest guvern Tisza, care şi astădĭ este urgisit de cea mai mare parte a oposiţiei maghiare, s'a hotărit *în adevĕr* sĕ aducă o lege, prin care tóte şcólele naţionalităţilor sĕ fie fără deosebire până la cea din urmă supuse întroducerei forţate şi potenţate a limbei maghiare în aşa mĕsură, încât peste un timp óre-care sĕ nu mai trăiéscă în ţĕră puiu de Român, care sĕ nu vorbéscă *fluent* unguresce şi sĕ nu mai fie colibă românéscă, în care sĕ nu resune graiul unguresc!

Şi pentru tóte aceste, ne mai spune acea fóie — „Magyar Szo" — lui Tisza sĕ i fi succes a primi sancţiunea prealabilă a monarchului!

Eată încătrău ţintesc adĭ cei dela putere şi unde vor sĕ mâne ei lucrurile!

Nisuinţele duşmane desvoltării naţiunei nóstre nu sunt de erĭ şi de adĭ, şi se înşélă amar cei ce trăiesc în ilusiunea, că poporul român va înceta de a mai aspira la libertatea sa naţională îndată ce guvernul Tisza va scóte la ivélă noul proiect de lege, menit a da şcólelor nóstre lovitura de graţie.

Prea multe au păţit şi au suferit Românii decât ca sĕ piérdă aşa numai peste nópte nădejdea în viitorul neamului lor.

In tot-déuna lealĭ şi credincioşĭ cetăţenĭ, Românii nicĭ o clipită n'au încetat de a-şĭ iubi limba mai mult ca orĭ şi ce, nicĭ o clipită ei nu vor înceta a-şĭ reclama drepturile şi libertatea, ce li-se cuvine. Pĕtrunşĭ de dreptatea causei lor şi în vederea isbêndei ce-o aştéptă, ei dic şi adĭ:

Christos a înviat!
Libertatea a înviat!

Revistă politică.

Braşov, 26 Martie v.

La 12 Aprilie n. se va redeschide *dieta ungară*. Foile ungurescĭ scriu încă de pe acum despre „munca colosală" ce îi aştéptă pe „părinţii patriei", căcĭ — se dice — numeróse proiecte de legĭ vor fi presentate spre desbatere. După desbaterea budgetului pe anul 1904, ar fi sĕ urmeze desbaterea pactului vamal cu Austria, care încă de pe acum dă mult de gândit guvernului şi politicianilor maghiarĭ. Şi nu fără cuvênt, deóre-ce se prevede de pe acum, că în jurul acestei cestiunĭ însemnate, Ungurii vor avé-o de furcă cu Ausriacii.

Din Bucurescĭ se anunţă, că *sesiunea Corpurilor legiuitóre române a fost prelungită* până la 20 Aprilie, ér camerile au luat vacanţă până la 4 Aprilie st. v. Prelungirea acésta s'a făcut în vederea desbaterei proiectelor de lege, ce sunt depuse pe biroul camerei. Unul din aceste proiecte, cel al *noului tarif vamal român*, a fost primit deja în desbatere generală cu 80 contra 9 voturĭ. Desbaterea proiectului a fost de o deosebită importanţă, şi oratorĭ distinşĭ, atât din oposiţie, cât şi guvernamentalĭ, au luat cuvêntul pentru a-şĭ espune părerile şi convingerile, asupra proiectului.

In timpul din urmă s'au rĕspândit scirĭ despre *mobilisarea armatei austro-ungare* în vederea complicaţiunilor din Peninsula-balcanică Scirile, firesce, au fost desminţite. Cu tótă desminţirea, o fóie ungurésca din Budapesta, care se pretinde a fi bine informată, spune — „din isvor sigur" — că dilele aceste s'a ţinut în ministeriul de rĕsboiŭ din Viena un consiliu presidiat de un general, la care au luat parte totĭ şefii de mişcare al căilor ferate austro-ungare. Consiliul s'a ocupat cu cestiunea transportului de trupe, tunurĭ şi provisiunĭ în Macedonia.

Vorba fiind de *Macedonia*, vom spune, că diplomaţia din Constantinopol a elaborat un regulament pentru organisarea gendarmeriei, chemată a menţiné ordinea în Macedonia. Pe basa acestui regulament se va organisa gendarmeria internaţională, cu sediul în Salonic. Vor fi trimişĭ ofiţerĭ austro-ungarĭ, ruşĭ, francezĭ, italienĭ şi englesĭ, cu totul 25, căcĭ cu tóte opintirile puterilor, Sultanul n'a voit sĕ admită mai mulţĭ de 25 ofiţerĭ. Décă ne gândim, că numĕrul subofiţerilor şi al feciorilor de rênd din gendarmeria acésta trebue sĕ stea în proporţiune cu numĕrul ofiţerilor, atuncĭ, deu, n'are sĕ fie mare ispravă din tótă afacerea acésta pe un teritoriu aprópe atât de mare ca Ungaria şi în mijlocul unei poporaţiunĭ, care stă încă pe cea din urmă trĕptă a culturei. Nu este, decĭ, neîntemeiată părerea acelora, carĭ de pe acum profeţesc, că instituţiunea gendarmeriei internaţionale ca factor de control pentru întroducerea reformelor în Macedonia, se va dovedi la urmă neputinciósă şi zadarnică.

Diarul „Le Temps" din Paris reproduce sub titlul *„România şi cestiunea macedonéná"* un articol publicat de „Mesagerul oficial al Rusiei" cu prilegiul creărei unui *consulat român în Ianina.* Diarul parisian se esprimă astfel:

„Crearea cu consimţĕmêntul Porţii a unui consulat al României la Ianina, în centrul unei regiunĭ locuite de numĕroşĭ Cuţo-Vlahĭ, a fost favorabil primită de aprópe tóte diarele marĭ europene. Pressa russă, în special, se folosecce de acest prilej pentru a esprima guvernului român mulţumirea ei faţă de atitudinea înţeleptă şi leală, pe care a sciut sĕ o observe faţă de conflictele, al căror teatru e astădĭ Peninsula balcanică. Acest omagiu e de douĕ-orĭ apreciat în cercurile politice românescĭ, atât pentru-că e măgulitor în sine, cât şi faţă de importanţa organului oficial care-l decerne".

Deşi din partea Turciei s'au luat mĕsurile necesare pentru a-se împedeca *isbucnirea revoluţiei în Macedonia* şi cu tóte că se asigură mereu din partea representanţilor Rusiei şi Austro-Ungariei, că o nouă rĕscólă în Macedonia va fi împiedecată, Bulgarii macedonenĭ sunt în mare fierbere. Capii revoluţionarilor, Sarafoff şi Zontceff, declară în mod categoric, că revoluţiunea va isbucni în Macedonia într'un timp mai apropiat decât se crede.

Guvernul unguresc şi şcólele naţionalităţilor.

(*Maghiarisarea învĕţămêntului primar.*)

Mare bucurie în israilul unguresc! Oficiósele şi neoficiósele maghiare dau de scire lumii şi ţĕrii, că în ministeriul de culte şi instrucţiunea publică s'a pregătit şi stă gata *un nou proiect* privitor la aşa numita *revisuire a legei instrucţiunei primare* (poporale), mai corect dis: lege despre *învĕţarea limbei maghiare în şcólele cu limbă de predare nemaghiară.*

Pe la mijlocul lunei Aprilie va convoca o conferenţă, anchetă cum i-se mai dice, în care „pricepĕtorii" vor desbate proiectul. In partea dintâiŭ a proiectului se stabilesc mĕsurĭ cu privire la obligativitatea instrucţiunei. Se vor lua mĕsurĭ definitive relativ la instrucţiunea în şcólele de repetiţie (economice.) Se va sistemisa salariul învĕţătorilor de la şcólele primare cenfesionale şi comunale, ca aceştia sĕ capete adecă plată ca şi învĕţătorii de la şcólele statului. Una din disposiţiunile carĭ

La numĕrul de astădĭ se alatură un adaus de patru pagine.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

mai mult încântă pe şoviniştĭ este aceea după care, orĭ că se împărtăşesce învĕţătorul de ajutor de la stat, orĭ nu, şi fie respectiva şcólă la care servesce învĕţătorul de orĭ ce carater (confesional, comunal orĭ de stat), *statul are drept a-l trage în cercetare disciplinară*, décă va fi greşit ceva „contra statului". Mai departe proiectul se îngrijesce, ca statul sĕ aibă o influenţă mai mare asupra calificaţiunei învĕţătorilor etc.

Étă însĕ ce ne mai spune un „bărbat competent" din ministeriul de culte asupra nouei reforme. El şĭ-a deschis inima cătră un corespondent de la ḑiarul şovinist „Magyar Szó" şi acesta dă în vilég „marele secret:"

„Ideia conducĕtóre a planului de reformă este, că toţĭ copiiĭ ungarĭ (din Ungarta) trebue în propriul lor interes, sĕ-şĭ însuşéscă limba maghiară a statului aşa, ca s'o pótă întrebuinţa (vorbi) *fluent* (curgĕtor). Este sigur că în viitor toţĭ copiiĭ eşiţĭ din *şcólele poporale ale naţionalităţilor* vor poseda şi *vor trebui sĕ posédă pe deplin limba maghiară*, ceea-ce firesce, se va ajunge prin *învĕţarea mai intensivă a acestei limbĭ*. In privinţa acésta reforma va lua *mĕsurĭ de constrîngere*.

„Insĕ reforma nu va constitui piatră de graniţă între present şi viitor numai în ce privesce învĕţarea limbei maghiare, ci şi cu privire la *spiritul* dominant în şcólele naţionaliste confesionale. Etă ce spune un paragraf al proiectului:

„Tinerimea este a-se educa în **spirit patriotic** şi în direcţie religióşă morală".

„Avĕndu-se în vedere, că în viitor *controlul statului în şcólele naţionaliste* (nemaghiare) *şi confesionale va fi mult mai mare decât până acum*, cu siguranţă se póte ḑice, că de-oparte cunóscerea limbei maghiare va întra şi în cea mai fanatică şcólă naţionalistă, de altă parte *va eşi din ea furia naţionalistă şi orĭ-ce gândire, ce se opune ideii de stat maghiar*. Décă s'ar întêmpla sĕ nu iese de bună voie, **proiectul s'a îngrijit de vergĭ de fier cu carĭ póte fi isgonit de acolo.**

„Poftiţĭ numai şi vĕ reamintiţĭ discursul-program al ministrului preşedinte Tisza. El în numele guvernului a declarat, că ţine să trateze frăţesce pe concetăţenii noştri de limbă strĕină, fidelĭ statului, însĕ *va isbi cu rigóre nemilósă şi cu arme mai ascuţite, decât cele de aḑĭ, pe agitatorĭ*. Ei bine, în proiect se vor afla urme despre acéstă concepţiune, cu atât mai vîrtos, cu cât décă este undeva periculos agitatorul naţionalist, atuncĭ el e mai periculos în şcóla poporală, unde póte molipsi generaţiunĭ întregĭ"...

Atâta „bărbatul competent", şi noi nu ne îndoim de „competenţa" lui în ce privesce informaţiunile, ce le are, căcĭ nu de géba „Magyar Szo" îl pune printre bărbaţii „pricepĕtorĭ" din ministeriul de culte şi instrucţiunea publică.

In faţa acestei situaţiunĭ teribile şi umilitóre, ce li-se pregătesce popórelor nemaghiare din Transilvania şi Ungaria, va fi de interes, credem, sĕ dăm aicĭ o mică statistică asupra şcólelor poporale.

La 1897/98 erau:

Scóle poporale curat maghiare (de stat, confesionale şi comunale) . .	10.173
Scóle germane şi maghiare . . .	806
„ slovace şi maghiare . . .	1.249
„ române şi maghiare . . .	742
„ rutene şi maghiare	302
„ croate şi maghiare	125
„ sêrbescĭ şi maghiare . . .	200
„ bulgare şi maghiare . . .	6
„ cehe şi maghiare	7
„ croate, maghiare şi germane	12

Faţă cu acestea:

Şcóle curat germane au fost . . .	387
„ „ slovace „ „ . . .	558
„ „ **române** „ „ . . .	**2244**
„ „ rutene „ „ . . .	105
„ „ croate „ „ . . .	7
„ „ sêrbescĭ „ „ . . .	135
„ „ vende „ „ . . .	7
„ „ italiene „ „ . . .	14
„ „ grecescĭ „ „ . . .	2

Adecă: *3459 şcóle poporale cu limbă de predare nemaghiară.*

Elevĭ:

Limba maternă maghiară . . .	1,502.820
„ „ germană . . .	346.019
„ „ **română** . . .	**497,624**
„ „ slovacă . . .	349.032
Limba maternă ruténă	87.883
„ „ croată	48.498
„ „ sêrbéscă . . .	80.162
„ „ alte limbĭ . .	18.627

Acest numĕr mare de şcóle nemaghiare şi pe acest numĕr de elevĭ nemaghiarĭ vréu Tisza-Berzevicy sĕ-i contopéscă în cazanul maghiarisării prin reforma ce o proiectéză, — căcĭ, vorba lui „M. Sz.", până acum numai pe hârtie s'a maghiarisat.

Ḑiarul la care ne am referit, publică în numĕrul sĕu de la 6 Aprilie un straşnic prim articol, în care cu mare bucurie spune, că étă acum „şi Curtea se închină dinaintea ideii de stat maghiar", căcĭ, ḑice el, „guvernul cu aprobarea Curţii a elaborat acest proiect", decĭ „Curtea recunósce îndreptăţirea domniei necondiţionate a ideii de stat maghiar şi renunţă la politica seculară, ca în Ungaria naţionalităţile sĕ fie susţinute şi crescute ca inimicĭ declaraţĭ ai statului maghiar"...

Vom mai reveni. De astă-dată încheiem cu atâta, căcĭ nu voim sĕ neliniştim sufletele cetitorilor tocmai acum în ajunul învierii Aceluia, care a venit pe lume, a suferit şi s'a restignit pe cruce pentru pĕcatele lumii. Invierea lui ne umple de nădejde şi de credinţă, că mai curênd séu mai târḑiu va învia şi va birui şi causa cea mare şi sfântă a naţionalităţilor asuprite.

Rĕsboiul.

De câte-va ḑile pe câmpul de rĕsboiŭ din Asia rĕsăriténă evenimentele par a-se desfăşura cu mai multă repeḑiciune.

Punctul operaţiunilor se află acum de-alungul fluviului Yalu (în Corea), pe ale cărui ţĕrmurĭ atât Ruşii, cât şi Japonesii au concentrat forţe considerabile.

După isvóre englese, Japonesii, fără a da o lovitură de sabie, au ocupat oraşul Vitşu, despre care se ḑice că este cheia Coreei. Japonesii au ocupat acest oraş, după-ce Ruşii s'au retras pe ţĕrmul drept al fluviului Yalu. Nu se scie însĕ cu siguranţă, décă Japonesii au făcut un drum atât de lung în timp de douĕ ḑile, adecă după lupta de la Ciöng-Ciu, unde au avut pierderĭ însemnate. In urma topirii zăpeḑii, drumurile sunt aprópe impracticabile în aceea regiune a Coreei. E sigur însĕ, că Japonesii vor face tot posibilul de a pune mâna pe Vitşu, care este locul pe unde la 1894, în rĕsboiul cu Chinesii, au trecut fluviul Yalu şi e singurul punct pe unde trecerea fluviului s'ar puté face mai uşor.

De altfel trebue sĕ se noteze, că corpul de armată japones, care e menit sĕ sĕvîrşéscă operaţiunĭ militare de-alungul fluviului, nu a fost încă de tot transportat şi concentrat. Până când nu se vor fi făcut tóte pregătirile, Japonesii nu vor începe atacul cel mare contra Ruşilor.

O telegramă a generalissimului Kuropatkin cătră Ţarul Nicolae vestesce, că generalul Kaştalin a anunţat, că în regiunea fluviului Yalu domnesce linişte. Voluntarii ruşĭ au avut o încăerare cu Japonesii. Ruşii n'au avut însĕ nicĭ o pierdere.

Asupra mĕsurilor luate de generalul Kuropatkin se dau următórele amănunte: Indată după sosirea lui la Mukden s'a gândit la mĕsurile de apĕrare ce trebue sĕ ia faţă de o probabilă debarcare a Japonesilor la Niu-Ciuang. El a trimis imediat trupe de artilerie şi infanterie, carĭ sĕ întăréscă posiţiunile ce se află de-alungul liniei drumului de fier. Cu aceste ajutóre Ruşii vor puté sĕ respingă orĭ şi când o năvălire a trupelor japonese, orĭ cât de numĕróse ar fi.

Kuropatkin s'a întêlnit în Mukden cu amiralul Alexiew şi i-a făcut acestuia o visită într'un vagon de cale ferată. In acest vagon locuesce Alexiew de la isbucnirea rĕsboiului. Visita a durat 3 óre. Kuropatkin s'a reîntors la Liaoyang.

Reiese, decĭ, din tóte acestea, că lucrurĭ marĭ nu s'au petrecut în ḑilele din urmă pe câmpul de rĕsboiŭ şi că evenimente mai însemnate se aştéptă numai în sĕptĕmânile viitóre.

*

De la 1870 s'au făcut transformărĭ marĭ în arme. Arta de a se apĕra a făcut progrese marĭ.

Nu se mai vĕd colóne marĭ în luptă şi arma modernă permite a se începe lupta din depărtare. Resultatul este că acum trebuesc 500 de cartuşe pentru a nimeri.

Décă se admite, că Ruşii şi Japonesii vor pune pe câmpul de rĕsboiŭ câte 400,000 ómenĭ, atuncĭ vor fi scoşĭ din luptă probabil 80,000 până la 90,000 de ómenĭ, dintre carĭ 20,000 până la 52,000 morţĭ.

Se face de pe acum o socotélă a cheltuielilor rĕsboiului. Pe Japonesĭ rĕsboiul îi va costa mai ieftin de cât pe Ruşĭ, din pricină că aceştia sunt fórte departe de basa lor de operaţiune.

Rĕsboiul cu China în 1895, a costat pe Japonesĭ 420 milióne pe lună, pentru un contingent de armată de 75,000 ómenĭ,

De câte miliarde va fi vorba, la încheierea păcei între Ruşĭ şi Japonesĭ?

Limba şi şcóla românéscă
în Bucovina.

Nu odată s'a scris în colónele „Gazetei Transilvaniei" despre una din cele mai de căpetenie dorinţe şi cererĭ ale Românilor din Bucovina: respectarea limbei românescĭ în tóte ramurile vieţii publice, întroducerea limbei române în mod corĕspunḑĕtor în şcólele poporale şi medii din Bucovina şi înfiinţarea de gimnasii cu limba de propunere românéscă.

Limba este dór' pentru poporul românesc, în orĭ-care parte a lumei ar trăi, o cestiune de viéţă, căcĭ în limbă se reoglindéză mai desĕvêrşit un popor cu tóte însuşirile lui. Pentru nimic nu s'a vĕrsat timp de secole mai mult sânge, nu s'au îndurat mai crâncene prigonirĭ ca pentru limbă, căcĭ a răpi unui popor limba strămoşilor sĕi, însémnă a-l lipsi de mijlocul cel mai potrivit pentru perfecţionarea lui, însémnă a-i răpi sufletul.

De un timp îndelungat se luptă şi fraţii noştri din Bucovina pentru susţinerea acestei scumpe comorĭ naţionale. In parlamentul austriac şi în dieta Bucovinei, în adunărĭ publice şi prin gazete, şĭ-au ridicat bărbaţii bucovinenĭ glasul lor spre a arĕta starea tristă în care se află Românii, în deosebĭ pe *terenul şcolar*, cerênd din tóte puterile lor schimbarea acestor stărĭ de nesuportat.

Jertfele, ce le aduc Românii bucovinenĭ de ḑecĭ de anĭ, nu stau în nicĭ un raport cu folósele, ce le au din partea statului, în ale cărui mânĭ zace esclusiv instrucţiunea publică. Astfel s'a întêmplat faptul ne mai pomenit în tru'n stat civilisat, că de la încorporarea Bucovinei până astăḑĭ, adecă de *130 de anĭ, statul n'a înfiinţat încă nicĭ un singur liceu (gimnasiu) românesc* pentru poporaţiunea băştinaşă a Bucovinei!

Acesta este un fapt, care nu stă numai într'un contrast isbitor cu cele mai elementare principii pedagogice, dér scóte la ivélă un moment de tot trist: ţinuta şi purtarea maşteră a statului faţă de acel popor, care la tótă ocasiunea a stat gata sĕ-şĭ jertféscă viéţa şi tot avutul sĕu pentru înaintarea şi întărirea statului, din care face parte.

Acum vre-o şése anĭ s'au creat pe lângă gimnasiul I. german din Cernăuţĭ clase paralele „germano-române", adecă clase gimnasiale, în carĭ se propun unele obiecte şi în limba românéscă, ér acum 3 anĭ s'a înfiinţat o şcólă gimnasială „filială" românéscă în Cernăuţĭ. Infiinţarea acestor clase paralele a fost salutată cu mare bucurie şi mulţumire sufletéscă din partea Românilor bucovinenĭ, căcĭ toţĭ erau de credinţă, că clasele paralele vor deveni cu timpul clase curat românescĭ, ér filiala se va preface într'un gimnasiu complet şi independent, cu limba de propunere românéscă.

Acésta era o dorinţă ferbinte generală, dér guvernul „părintesc" n'a găsit nicĭ după şése anĭ timpul potrivit, nicĭ mijlócele necesare, pentru a împlini aceste cererĭ, carĭ nu constituesc vre-un favor deosebit pentru Românĭ, ci corĕspund unei necesităţĭ absolute şi unei cerinţe pe deplin justificate.

Ba ce este mai mult, cetim în nrul de Duminecă al „Deşteptării", că guvernul bucovinean are de cuget sĕ înfiinţeze o şcólă reală germană în Cernăuţĭ, cu tóte că esistă deja în Cernăuţĭ o atare şcólă secundară şi cu tóte că afacerea filialei românescĭ încă nu este resolvată.

Ba esistă chiar pericolul, ca filiala românéscă sĕ fie scósă din edificiul, în care se află de present, spre a face loc şcólei reale, ce se va înfiinţa şi în schimb filiala va fi vîrîtă într'o casă, care din punct de vedere higienic stă sub tótă critica.

„Acésta ar fi o înjosire şi batjocură — esclamă „Deşteptarea" — „ce poporul român n'a meritat'o şi nicĭ o va suferi!"

In faţa acestor trăgănărĭ fără păreche şi faţă de nouele uneltirĭ, ce se plănuesc în contra limbei şi şcólei românescĭ din Bucovina, ne pare bine când vedem ţinuta energică a gazetelor românescĭ bucovinene în acéstă cestiune de viéţă, şi acum este datorinţa poporului românesc din Bucovina, ca dând ascultare glasului de alarmă, sĕ se înşire în luptă contra acelora, carĭ necinstesc şi dispreţuesc ce avem mai sfânt pe lume: limba şi şcóla românéscă.

— *V.* —

Incassarea restanţelor de dare.

(Douĕ ordinaţiunĭ ministeriale.)

Prin sancţionarea legii budgetare, care s'a publicat în ḑina de 31 Martie 1904, a încetat starea de *ex-lex*. Se scie că pe cât timp a durat acéstă stare (adecă de la 1 Maiŭ 1903 şi până la 31 Martie 1904) stăpânirea n'a avut mandat pentru incassarea dărilor, şi decĭ nicĭ n'a putut sĕ le incaseze prin esecuţiune

In urma acésta mare parte din cetăţenii contribuabilĭ au rĕmas în restanţă cu plata dărilor în timpul de *ex-lex*. Ministrul de finanţe ungurescc vine acuma şi prin douĕ ordinaţiunĭ dispune în ce mod sĕ se încasseze dările aceste restante, şi arată uşurările de plată ce se vor da acelora, carĭ nu pot plăti de-odată séu în timp fórte scurt darea restantă. In aceste ordinaţiunĭ ministrul arată cum sĕ se incasseze dările restante de la 1 Maiŭ 1903 până la 31 Martie 1904. Arată apoi cum sĕ se dea amânare de termin de plată celor ce vor cere, arătând că nu pot plăti darea de-odată.

Étă ordinaţiunile:

I. Prima ordinaţiune se referă la încassarea dărilor, respective restanţelor ce nu s'au putut încassa de la 1 Maiŭ 1903 şi conţine următórele disposiţiunĭ mai însemnate.

a) Dările publice şi echivalentele carĭ după lege au devenit scadente în al doilea, al treilea şi al patrulea pătrar al anului 1903, precum şi acele, carĭ ar fi devenit scadente în primul pătrar al anului 1904 şi carĭ nu s'au plătit până la întrarea în valóre de lege a articolului IV din 1904 (indemnitatea budgetară) — *devin scadente în acéstă ḑi* 31 Martie şi în timp de 15 ḑile trebue sĕ se plătéscă. In cas de neplătire la acest termin, interesele (cametele) de întârḑiere se calculéză de la ḑiua întrării în valóre a legii amintite (art. IV din 1904).

b) Competinţele (de dare) faţă cu carĭ după 31 Martie 1903 s'au dat provocărĭ de plată, însĕ nu s'au plătit, trebue sĕ se plătéscă în timp *de 30 de ḑile* de la întrarea în vigóre a art. de lege IV 1904 (indemnitatea) şi cametele de întârḑiere se socotesc începênd cu ḑiua, care urméză imediat după expirarea terminului de 30 de ḑile.

II. § 4 din art. de lege amintit autoriséză pe ministrul de finanţe, ca *sĕ dea termin de amânare pentru plătirea restan-*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ţelor de dare pe al doilea, al treilea şi al patrulea pătrar din anul 1903, precum şi pe primul pătrar al anului 1904. Amânarea se dă însă *acelor contribuabili, carĭ cer acésta prin petiţiune*, şi *li-se iartă interesele* (cametele) *de întârdiere*.

Spre scopul acesta se ordonă următórele:

Direcţiunile financiare sunt împuternicite să dea ***amânare de termin de plată tuturor contribuabililor, carĭ cer acésta până la 1 Septemvrie anul curent*** (1904), décă pretensiunea nu e periclitată şi décă cutare contribuabil nu póte să plătéscă de-odată restanţa întrégă, fără de a nu fi ruinat materialmente. Amânarea se dă pentru datoriile de *dare directă* ce nu s'au plătit de la 1 Maiŭ 1903 până la 1 Aprilie 1904, precum şi pentru alte datorii publice restante, ce se încassézā sub controlul autorităţilor financiare.

Amânarea să se dea cu concesiune de *rate de plată*, aşa însă, ca ***terminul de scadenţă pentru rata ultimă, să nu trécă peste finea lunei Septemvrie 1905.***

Mĕsura ratelor şi terminul de plătire, vor hotărî-o direcţiunile financiare.

Amânarea pentru restanţele dării directe se póte da cu *liberarea de camete*, însă pe lângă condiţiunea şi avertisarea clară, că *favorul acesta nu se estinde şi asupra dărilor scadente la 1 Aprilie 1904 şi la acele, carĭ devin scadente după acest termin.* Mai departe negligearea plătirii datoriilor curente, precum şi a orĭ-cărei rate restante va avé ca urmare pierderea favorului, decĭ în astfel de casurĭ întréga datorie devine scadentă de-odată şi este a-se încassa dimpreună cu competenţele legale.

In cas când contribuabilul, care cere amânarea ar avé *restanţe încă din timpul dinainte de 1 Maiŭ 1903*, acordarea amânărei este a-se condiţiona hotărit de la aceea, ca *o astfel de restanţă vechiă să se plătéscă într'un timp anumit scurt.*

Fiind-că favorul liberărei de camete de întârdiere nu se estinde şi asupra restanţelor mai vechĭ de 1 Maiŭ 1903, trebue să se încasseze după ele cametele legale.

In urma celor înşirate direcţiunile financiare pot da amânare de plată tuturor acelora, *a căror dare anuală nu trece peste suma de 500 cor.*

Petiţiunile contribuabililor, carĭ plătesc dare mai mare de 500 cor., sunt a-se adresa *ministrului de finanţe*, în Budapesta.

Contribuabilii pot să-şĭ înainteze petiţiunile pentru acordarea plătirei în rate nu numai separat séu colectiv în scris, ci *şi verbal*, şi nu numai la direcţiunile financiare, ci *şi la oficiile de dare* regescĭ designate de direcţiunile financiare.

Petiţiunile trebue să se primésca *libere de timbru.*

Ordinaţiunea nu se referă la creditele liberate pentru reconstruirea viilor nimicite de filoxeră, nicĭ la taxele ce le încassézā notarii publicĭ regescĭ de la pertractările după rĕmasurĭ, carĭ taxe se încassézā ca şi dările publice, precum nicĭ la competinţele fondului regnicolar de pensiune a învĕţătorilor.

Aşa-dér toţĭ restanţierii de dare carĭ nu pot plăti de-odată ceea-ce datoresc pentru timpul dela 1 Maiŭ 1903 pănc la 1 Aprilie 1904, să se adreseze cu cererile lor, la direcţiunile financiare şi la oficiile de dare (perceptorate) însărcinate cu primirea acestor cererĭ, pentru-ca să li-se concédă, să plătéscă în rate suma datorita. Camete de întârdiere pentru acel timp nu se plătesc.

Bine va fi décă vor arĕta în cererile lor înşişĭ timpul şi ratele, ce ar fi în stare a le plăti până cel mult la finea lui Septemvrie 1905. Oficiile amintite vor decide apoi cu privire la acésta. Cererile se pot face în scris, séu verbal, mergênd contribuabiliĭ în persónă la oficiu. Ele sunt scutite de timbru. Pot şi mai mulţĭ de-odată (adecă într'o hârtie).

In ce privesce acele sume de dare datorite înainte de 1 Maiŭ 1903, pentru carĭ contribuabiliĭ au primit ordine de plată după 31 Martie 1903 şi carĭ n'au fóst plătite, e obligat fie-care a le plăti până în diua a 30-a după întrarea în vigóre a articolului de lege III de la 31 Martie 1904, adecă până la 29 Aprilie st. n. 1904, ér cametele de întârdiere se vor socoti numai de la acéstă di (29 Aprilie).

Dările ce sunt a se plăti de la 1 Aprilie 1904 se vor incassa în timpul prescris de lege cu cametele de întârdiere, ca şi mai înainte.

Cu deosebire atragem luarea aminte a cetitorilor noştri asupra acelui punct din ordinaţiunea ministrului, unde se dice, că cel ce nu va plăti la timp o rată, din cele ce se vor stabili drept amânare a plăţii, pierde dreptul de a se bucura de favorul dat. Fie-eare să-şĭ facă decĭ bine socotéla şi să céră a i-se pune ratele aşa, ca să le şi pótă plăti, pe lângă plata dării curente începênd de la 1 Aprilie 1904.

SCIRILE DILEI.

— 25 Martie v.

Sĕrbătorĭ fericite *cetitorilor, colaboratorilor, corespondenţilor şi amicilor fóiei nóstre, precum şi tuturor fraţilor din apropiere şi din depărtare!*

Testamentul lui Petran. Diarul „Ujság" din Cluşiŭ şi după el alte diare maghiare publică scirea, că tabla regéscă din Cluşiŭ ar fi anulat testamentul fericitului Ioan *Petranu*, care şi-a lăsat averea sa considerabilă pentru scopurĭ culturale românescĭ. Cu acéstă ocasiune foile maghiare fac diferite comentare, spunênd, că asupra funcţionarilor de origine română aruncă o lumină nu prea favorabilă (!?) faptul, că după mórte lasă fundaţiunĭ pentru scopurĭ culturale „antipatriotice". — Sĕrmanele! In şovinismul lor au ajuns acolo, de par-că şi-au perdut judecata şi mintea sănĕtósă! Adecă spriginirea culturei române să fie un lucru antipatriotic?...

Spre lămurirea publicului român, d-l advocat Dr. George *Ilea* din Cluşiŭ ne comunică, că scirea publicată de „Ujság" nu este adevĕrată. Tabla regéscă, după cum s'a publicat încă mai 'nainte în „G. Tr.", *a aprobat sentinţa tribunalului!*

Carte premiată. Aflăm, că cunoscuta carte *„Istoria şcólelor centrale gr. or. române din Braşov"* scrisă de d-l profesor *Andreiŭ Bârseanu* cu ocasiunea jubileului de 50 anĭ al gimnasiului nostru, a fost premiată de Academia Română cu 2000 de lei luaţĭ din premiul Adamachi. Adresăm autorului felicitările nóstre pentru acéstă distincţiune.

Pentru serbarea memoriei lui Ştefan-cel-Mare se fac de pe acum pregătirĭ. Nu vrea să rĕmână indĕrĕt nicĭ tinerimea nóstră, care s'a pus pe lucru, ca la sĕrbările ce se vor ţiné în luna Iulie în Putna (Bucovina) — unde este mormêntul lui Ştefan-cel-Mare — să iee cât de mulţĭ Românĭ parte. Comitetul studenţimei nóstre universitare din Budapesta a trimis spre scopul acesta prin tóte părţile apelurĭ şi scrisorĭ.

Duşmanii sf. crucĭ. Guvernul frances a pricinuit credincioşilor acelei ţĕrĭ o tristă surprindere pe diua de Vinerea Patimilor. Reutatea diavolésca se vede tocmai din împrejurarea, că şi-au ales acéstă di sfântă spre sĕvĕrşirea faptei lor anticreştinescĭ. Despre ce o vorba? Etă despre ce. In salele tribunalelor din Franţa, ca în orĭ-care ţĕră creştinésca, era aşedată crucea, în semn că dreptatea, ce se face la aceste tribunale este pusă sub scutul dreptăţii aduse pe pământ de Mântuitorul. Guvernul frances a dat ordin, că Vinerea trecută, care era Vinerea patimilor la catolicĭ, să fie luate de pe păreţii tribunalelor tóte crucile şi scóse afară, ca nisce lucrurĭ netrebnice.

Marele scriitor frances François Coppée a publicat din acest incident o poesie în diarul „La Libre Parole", în care îşĭ esprimă durerea patriotică asupra batjocurei, ce un guvern vêndut a făcut'o unui popor de 37 milióne suflete.

Hotărîrea guvernului însă în Paris n'a putut fi esecutată în diua numită, fiind-că nu s'au aflat lucrătorĭ, carĭ să fi pus mâna pe sf. cruce în diua de Vinerea Patimilor. Étă ce răspuns a dat firma *Belloir & Vazelle*:

„Joi după amiadĭ ni-s'a cerut, ca să trimitem a doua di dim. un numĕr óre-care de lucrătorĭ la palatul de justiţie, fără să ni-se spună, ce anume vor avé să lucreze. — Cetind însă a doua di diminéţă în diarul „Gaulois" că e vorba despre înlăturarea crucilor în diua de Vinerea Patimilor, am trimis la palat, să întrebe décă este adevĕrat? Şi ni-s'a răspuns afirmativ. Atuncĭ am adus la cunoscinţa architectului palatului, d-l Roussel, că *noi nu ne putem însărcina cu acest lucru.*

Refusul acesta al nostru n'a fost dictat numai de dorinţa de a face o manifestaţie, ci pur şi simplu fiind-că *nu ne lasă consciinţa să facem aşa ceva*".

Onóre acestor industriaşĭ!

Modele de cusăturĭ românescĭ edate de d-şóra *Minerva Cosma*, este titlul unei interesante colecţiunĭ arangiată cu mult gust şi pricepere. Modelele sunt adunate din tóte părţile locuite de Românĭ şi sunt reproduse în forma şi colorile cum ele se află la ţĕrancele nóstre, dovedind gustul original de frumseţe al acestora cu privire la portul femeesc.

Conservarea portului naţional românesc îşĭ are însemnătatea sa nedisputabilă, şi din punctul acesta de vedere edarea acestor modele este un paş spre progres.

In multe părţĭ, şi în special în Bănat ţĕrancele nóstre au părăsit cu totul frumósele cusăturĭ moştenite de la părinţĭ, înlocuindu-le cu modele străine fără gust, de tot nepotrivite cu portul românesc.

Pentru răspândirea acestor modele în popor s'a făcut la Timişóra un frumos început, donând d-şóra editóre 20, d-l Em. Ungurian 40 şi Dr. Aurel Cosma 40 exemplare despărţĕmêntului Timişorii al Asociaţiunii, spre a fi distribuite pe teritoriul acestui despărţĕmânt.

A apărut până acum caetul I şi se află de vêndare la Tipografia Archidiecesană din Sibiiu şi la libraria Simţion din Arad, cu preţul de 50 banĭ bucata + porto 5 banĭ. Caietul II. colorat va apăré în câteva săptămânĭ.

Din comuna Hălchiu ne sosesce scirea, că interesul poporului faţă de nou înfiinţata agentură a despărţĕmêntului Braşov al Asociaţiunii cresce în mod îmbucurător. Cărţile bibliotecii despărţĕmêntului, carĭ se află în casa parochului local, s'au împărţit între popor şi se cetesc cu mare sete şi tragere de inimă. Numĕrul membrilor ajutătorĭ al agenturei cresce de asemenea din di ce merge, ceea-ce poporului şi fruntaşilor din Hălchiu numai spre laudă le póte servi. Inşirăm în următórele numele poporenilor, carĭ s'au înscris până acum ca membrii ajutătorĭ: I. Cojocariu, I. Crangă, I. Cristolovean, G. Drăgan, N. Drăghiciŭ, C. David, G. Ghimbăşan, G. Tr. Iacob, I. C. Iacob, C. Lungu, G. Muntean G. Muşat, jun., I. Olariu, G. Praveţ, Ilie Praveţ, Ioan Praveţ, N. Praveţ, I. Seciu, M. Tatuc şi G. Ţĕrean. Fie ca pilda frumósă a acestor vrednicĭ bărbaţĭ să fie urmată de toţĭ acei, cărora le zace la inimă înaintarea neamului nostru românesc.

O pildă de lăudat şi de urmat. Flăcăii din comuna Hoghis (comitatul Têrnavei-marĭ) de lângă Cohalm au înfiinţat o societate de mare folos. In adunarea generală ţinută nu de mult membrii societăţii au decis, unanim şi cu iscăliturile lor, că fie-care se obligă *a nu merge până la anul al 22-lea de vêrstă în nicĭ o cârciumă şi a nu bé de loc rachiu.* Membrii, carĭ nu se vor ţiné de acest legămênt, vor plăti pedepse în banĭ. Ar fi de dorit ca flăcăii de pretutindenĭ să urmeze acest esemplu.

Mórtea unui erou de la Grivita. Dilele trecute a încetat din viéţă veteranul Niţă L. *Gogóşe* în etate de 54 anĭ, în Ploescĭ. El a făcut parte printre eroii batalionului 2 de vînătorĭ în rĕsboiul de la 1877 cu gradul de sergent. El a luat parte activă la tóte luptele însemnate, pentru care faptă a primit multe decoraţiunĭ. După-ce s'a liberat din armată, îşĭ urmà meseria de cismar.

Ofiţerĭ austriacĭ în gendarmeria macedonéná. „Fremdenblatt" anunţă că ministerul de rĕsboiŭ, în urma intervenţiunei ambasadei austro-ungare din Constantinopol, a avisat pe ofiţerii, carĭ ar dori să intre în gendarmeria macedonéná, să-şĭ presinte cererile lor de angajament condiţional, în termin stabilit. In aşteptare ministrul de rĕsboiŭ va alege cincĭ ofiţerĭ carĭ vor trebui să fie gata de plecare spre a puté ajunge la 20 Aprilie la Salonic, şi anume: un major, un căpitan şi trei locotenenţĭ. Aceştĭ ofiţerĭ vor fi angajaţi ca instructorĭ pe timp de doi anĭ. Comandamentul efectiv al gendarmeriei va aparţine ofiţerilor turcĭ.

Congresul socialiştilor. Sub conducerea lui Grossmann, Goldner, Weltner, Israel şi alţĭ Evrei s'a ţinut la Pascile catolice în Budapesta congresul socialiştilor. S'a constatat, că din creiţarii socialiştilor anul trecut s'au vĕrsat la cassa centrală de două-orĭ atâţia banĭ, ca în anul precedent. Fóia românéscă socialistă se tipăresce în 300 esemplare. Au fost şi delegaţĭ românĭ de faţă, în numele cărora a luat cuvêntul unul cu numele Petru Ponta din Arad şi unul cu numele Nuţ din Chişineu, spunênd între altele, că „popii sunt duşmanii poporului"... Crede jupânul Nuţ, că Grossman şi Israel sunt mai marĭ prietenĭ ai poporului român, de cât preoţii lor, carĭ cu cuvêntul şi cu fapta îi povăţuesc pe Românĭ numai pe calea cea adevĕrată?...

Principesa României în mare primejdie. Săptămâna trecută A. S. R. Principesa Maria făcuse singură călare o preumblare pe platoul Cotrocenĭ de lângă Bucurescĭ. Ajungênd în apropierea unei turme de oi, vre-o 6 cânĭ s'au repedit asupra calului, muşcându-l de picióre şi de nas. Principesa a căduţ de pe cal leşinată. Doi soldaţĭ din regimentul 5 roşiorĭ aflătorĭ în apropiere s'au repedit la cânĭ şi lovindu-i cu săbiile i-au îndepărtat. Apoi au luat pe principesa pe braţe şi au dus'o până la casarma de geniu. Principesa din fericire nu avé decât o mică sgârietură la cap şi mâna dréptă, şi a încălecat din nou, după-ce a fost prins calul. Bravii soldaţĭ vor fi decoraţĭ şi vor primi drept răsplată fie-care câte un car cu doi boi.

„Chindia" şi „Hora" la New-York. Marele diar american „The Morning telegraph" aduce o dare de sémă despre un bal românesc, care s'a ţinut dilele trecute în oraşul New-York. Scriitorul american a rĕmas fórte însufleţit de horele şi chindiile voinicescĭ, carĭ s'au jucat la acest bal şi de costumele frumóse naţionale în care au fost îmbrăcaţĭ căluşerii românĭ. „Românii nu sunt mândri, — dice fóia numită — ei sunt pasionaţĭ americanĭ, deşi duc dorul după ţéra lor. Ei primesc pe strĕinĭ şi îi învaţă cântecele şi jocurile lor".

O faptă frumósă. Fóia „Activitatea" aduce scirea, că d-l Biró Lajos, proprietar în Orĕştie, a dăruit pentru zidirea unei biericĭ nouĕ gr. or. din Orĕştie un loc intravilan în preţ de 1000 cor.

Graţierĭ şi comutărĭ de pedepse. Cu ocasiunea sf. sĕrbătorĭ, Regele României a graţiat pe mai mulţĭ condamnaţĭ de restul pedepsei ce mai aveau a suferi, a redus pedepsele mai multora, şi a comutat pedépsa muncei silnice pe viéţă la câte trei-decĭ de anĭ muncă silnică, la 9 condamnaţĭ.

Un duel cu spada era să aibă loc între generalii românĭ Tell şi Angelescu. Probabil, că duelul s'a dat deja.

Concert în Ghioroc, comitatul Aradului. Ni-se scrie din Ghioroc: Un grup de tinerĭ universitarĭ românĭ din Budapesta, la iniţiativa d-lui Dimitrie Birăuţiu, redactorul „Poporului Român", s'au decis să dée a 3-a di de Pascĭ, în 30 Martie (12 Aprilie) un concert împreunat cu joc, în comuna Ghioroc, în favorul bisericei şi şcólei române gr. or. de acolo. Acéstă idee a universitarilor românĭ, a fost primită cu mare bucurie din partea Românilor Ghio-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

rocanĭ, carĭ în frunte cu vrednicul lor preot Nicolae, fac cele mai marĭ pregătirĭ, ca concertul tinerilor universitarĭ sĕ succédă în mod cât se póte mai splendid. Întréga inteligenţă română din jur, va participa la acéstă prtrecere, ca sĕ demonstreze prin presenţa sa, că orĭ cât de isolaţĭ ar fi Românii în unele locurĭ, cum e şi comuna Ghioroc, ei sciu sĕ se manifesteze cu deplină forţă, când e vorba de biserica şi şcóla lor. In deosebĭ din Arad, M.-Radna, Lipova etc. şĭ-au anunţat participarea mai mulţĭ fruntaşĭ de ai inteligenţei nóstre, ér dela Orăştie — după cum am înţeles — va participa deputatul Dr. Aureliu Vlad, însoţit de mai mulţĭ tinerĭ.

Tot după scirile primite, patróna acestei petrecerĭ, va fi dómna protop. Givulescu din M.-Radna, care întocmai ca şi iubitul d-sale soţ, se intereséză mult de progresul comunelor bisericescĭ din tract. Va debuta gentila d-şóră Marióra *Dogee* din Lipova, cântând la pian câteva piese frumóse. Astfel a III-a ḑi de Pascĭ, Ghiorocul va fi un centru de întêlnire pentru o mulţime de membri ai societăţiĭ românescĭ din diferite părţĭ. Succesul moral şi material este asigurat deja până acuma şi sperăm, că va întrece orĭ-ce aşteptărĭ, servind de imbold pentru universitarĭ noştri, ca sĕ apară cât mai des prin satele din provincie, procurând distracţie inteligenţei şi deşteptând poporul.

Pentru masa studenţilor românĭ din Braşov au întrat: de la institutul de credit şi econ. *„Doina“ 100* cor. de la *„Auraria“*, cassă de împrumut din Abrud *50 cor.* şi de la N. N. *20* cor. Primésc̆ă generoşii donatorĭ cele mai călduróse mulţumite. *Direcţiunea şcólelor medii gr. or. române.*

La „masa studenţilor“ dela gimnasiul rom. gr. or din Brad au întrat până în 31 Martie 1904 următórele darurĭ marinimóse: D-l Dr. George Anca, candidat de advocat a administrat 54 cor. colectate dela următorii d-nĭ: Dr. George Anca, candidat de adv. 24 cor., ca binefăcĕtor pe viaţă; Alexandru Valuţan, hotelier, Sasca-montană. 3) David Lepa, econom, Gerlişte. 4) Georgiu Resiga, invĕţător, Vidra-de-jos, câte 1 cor. 5) Dr. Alexandru Coca, adv., Sasca-montană. 6) Un doctor român, Oraviţa-montană, 6 cor. 7) Petru Ugrin, econom, Crasova 2 cor. 8) Grigoriu Nicola, paroch, Vidra-de-jos 1 cor. 9) Ioan Todea, paroch, Lăpuş 1 cor. 10) Teodor Pasca, primar, Scărişóra 3 cor. 11) Rafila Paşca, născ. Nicola, Scărişóra 3 cor. 12) Simion Morcan, preot, Scărişóra 2 cor. 13) Ioan Vancu, not. cer., Albac 2 cor. 14) Iosif Morcan, propr., Scărişóra 1 cor. 15) Eliseu Morcan. învĕţ., Scărişóra 1 cor. 16) Dr. Sterca Şuluţiu, medic, Câmpenĭ 2 cor. 17) Dela „Cassa de păstrare“ din Sasca-montană 10 cor. 18) Dela „Detunata“ din Bucium 10 cor. 50 fill. 19) Dela „Zărăndeana“ din Băiţă 20 cor. 20) Dela „Cordiana“ din Fofeldea 20 cor. 21) Dela „Dunăreana“ din Temeş-Cubin 20 cor. 22) Dela „Corvineana“ din Hunedóra 10 cor. 23) Dela „Murĕşanul“ din Maria-Radna 10 cor. 24) Dela „Sebeşana“ din Sas-Sebeş 25 cor. Binefăcĕtorii *primésc̆ă espresiunea profundei mulţămite. Comisiunea administrativă.*

Exportul de póme din Baia-mare. Societatea pomologică din Baia-mare publică o dare de sémă despre exportul de póme ce s'a făcut de la 1 August până la 31 Decemvrie a. tr. din oraşul Baia-mare şi împrejurime. S'au exportat cu totul 5,415,122 chilograme (3 mil. prune, $1\frac{1}{2}$ mil. mere şi $\frac{1}{2}$ milion alte póme). Din Baia-mare s'au expedat 702 vagóne, din Şicarlău 184 vagóne, din Buşag-Tĕuţi 80—100 vagóne. Pómele au fost exportate la Viena, Berlin, Paris şi Londra şi representă o valóre de 1,400.000 coróne. — In tótă Ungaria, numai oraşul Kecskemét exportéză mai multe póme, decât Baia-mare. — Étă cu puţină ostenélă şi cu o muncă plăcută, ce venite frumóse se pot încasa! Românii din apropierea oraşului Baia-mare, ar trebui sĕ ia esemplu şi sĕ se ocupe cu pomăritul.

Darurĭ pentru biserică. D-na Elena *Neagoe*, soţia notarului com., a donat cu ocasiunea sĕrbătorilor Crăciunului pentru biserica gr. or. din Sebeşul-inferior o perdea frumósă pentru înfrumseţarea amvonului. — D-l V. I. *Micu*, funcţionar C. F. R. a donat tot pentru numita biserică o Psaltire frumos legată, cu litere latine. — Toma *Flucsă* a dăruit un Octoich şi Vasile M. *Têlvan* un Ciaslov, amêndouĕ cu litere latine. Primésc̆ă marinimósa donatóre, resp. donatorĭ pe calea acésta, cele mai călduróse mulţămite. — *Sebeşul-inferior*, la 6 Martie st. n. 1903. — *Iosif Stoica*, invĕţător, not. comit. paroch.

Tolstoi despre rĕsboiul ruso-japones. Corespondentul din Rusia al ḑiarului „Figaro“ din Paris, d-l G. Bourdon, a făcut o călĕtorie la Iasnaia-Poliana, ca sĕ visiteze pe Tolstoi şi sĕ-l intervieveze în cestiunea rĕsboiului ruso-japones. D-l Bourdon a fost o ḑi şi o nópte óspele renumitului scriitor rus şi în numĕrul de la 5 Aprilie al ḑiarului „Figaro“ publică într'un lung articol conversaţia, ce a avut'o cu dênsul asupra rĕsboiului. După-cum reiese din acéstă conversaţie, Tolstoi este un mare adversar al orĭ-cărei vĕrsărĭ de sânge şi a declarat, că nu vede, ce folos ar puté resulta din rĕsboiul ruso-japones pentru omenire. — Cu tóte acestea, după-cum i-a spus dómna Tolstoi lui Bourdon, soţul ei se intereséză aşa de mult de rĕsboiŭ, încât mai deunăḑĭ cu tótă etatea sa de 65 anĭ, a făcut pe timp de ger şi de zapadă o cale de 30 chm. călare, spre a primi o telegramă de pe câmpul de rĕsboiŭ.

Din Macedonia. Tóte şcolile grecescĭ din ţinutul Megleniei, unde locuesc la olaltă vr'o 25 de mii de Românĭ, au fost închise din lipsă de elevĭ, ér Românii reveniţĭ la consciinţa naţională au întrat în stăpânirea lor şi a bisericilor. Incercările disperate ale Grecilor de a recâştiga terenul pierdut, au fost zadarnice. Intr'unul din ultimele sale numere, ḑiarul grecesc „Embros“ din Atena publică un articol, în care proclamă falimentul causei grecescĭ din Macedonia şi dojenesce aspru pe ómenii de stat ai Greciei, că au adus ţéra la sapă de lemn pentru nebunia atingerei unui scop imposibil de realisat. Articolul sfîrşesce cu cuvintele: *Finis Macedoniae Grecorum!* Aflăm cu bucurie, că Românii din marea comună Lumuniţa (ţinutul Megleniei) au îmbrăţişat cu toţii ideia naţională şi au isgonit pe dascălii grecĭ. Faptul e cu atât mai îmbucurător, cu cât nu e nicĭ măcar un an de când s'a deschis şcóla română.

Mórte causată de un vis. D'n Timişóra se scrie, că ţĕranul sêrb Nicolae Stanicĭ şĭ-a pierdut viéţa din causa unui vis. In nóptea spre 3 Aprilie n. visà că nisce hoţĭ au pĕtruns în casa lui. Speriat sări din pat şi strigând „hoţii! ajutor!“ alergà la patul fratelui sĕu. Acesta trezindu-se din causa larmei şi creḑênd că au întrat aevea hoţii în casă, a apucat revolverul atêrnat lângă pat şi cu o împuşcătură culcà la pământ pe hoţul de lângă pat, pe care din causa întunecimei nu-l recunoscuse şi care nu era altul, decât fratele sĕu. Nicolae Stanicĭ a murit după puţine minute. S'a pornit o cercetare severă.

La fondul bibliotecii şcolare din Sebeşul-inferior a contribuit d-şóra Marióra *Doican*, învĕţ., cu 40 fil.; d-şóra Anuţa *Doica* cu 1 cor. — Primésc̆ă contribuentele, adêncĭ mulţămite. — *Sebeşul-inferior*, la 6 Martie st. n. 1904. — *Iosif Stoica*, inv.

Ouĕ de Pascĭ pentru marinarii ruşĭ. La palatul de érnă a marelui duce Constantin, s'a pregătit espedarea a 17,000 ouĕ de Pascĭ marinarilor de la Port-Arthur. Pe fie-care ou va fi portretul Ţarului.

Piese musicale. D-l Constantin Savu înv. din Visag, a compus mai multe cântărĭ pentru cor bărbătesc, pe carĭ le-a scos în volum. Acestea sunt: 1. „Motto“, 2. „Gândul meu la tine sbóră“, 3. „Miseria“ 4. „Dorul mamei“, 5. „Pe mal“, 6. „Cântec de tómnă“, 7. „La Olt“, 8. „Ferestrarul“, 9. „Mĭ-e dor“, 10. „Heruvic la liturgia înainte sfinţită“, 11. „Ridicat'am, pricésnă“, 12. „Funebrale“. — Volumul costă 6 cor. plus 20 banĭ porto. Sĕ póte comanda numai de la autor în Viszàg. u. p. Duleo (com. Caraş-Severin).

Inmormêntare sângerósă. Ḑilele trecute la Sestan (Spania) se înmormênta fica unui anarchist. Cortegiul compus în majoritate din tovarăşĭ anarchiştĭ şi republicanĭ în numĕr de trei mii întîlni o procesiune religiósă la trecerea căreia nimenĭ nu voi sĕ se descopere. Un copil se ḑice că a primit o palmă de la un preot, tocmai din causă că nu şĭ-a scos şapca. Atuncĭ anarchiştii începură a lovi în preoţĭ. O icónă representând sfîntul mormênt, fu sfărîmată în picióre. Poliţia procedà la arestărĭ. Atuncĭ se produse un tumult îngrozitor, agenţii traseră focurĭ asupra mulţimei, ér publicul asvârlea cu pietri. Manifestanţii opriră usina electrică sĕ funcţioneze şi cum venise nóptea, oraşul rĕmase în plină întunecime. Până acum sunt 8 rănit şi din aceştia o fată de 18 anĭ, şi un tînĕr de 17 anĭ, au murit din causa rănilor. Anarchiştii au pătruns în cimitirul catolic, au distrus un numĕr însemnat de crucĭ şi au jefuit mormintele. — Triste lucrurĭ!

Cânii în Manciuria. Trupele rusescĭ sosite în Manciuria zăriră în depărtare numĕróse turme de cânĭ, conduse de ciobanĭ. In Manciuria crescerea cânilor se face tot cu aceleaşĭ grijĭ ca şi crescerea oilor. Turmele de cânĭ fac bogăţia fruntaşilor ţĕrei şi când o fată de măritat are o zestre mare, asta va sĕ ḑică în fericita ţĕră a Manciuriei, că aduce plocon ginerului mulţĭ cânĭ. Acolo cânii se mănâncă, şi se spune, că patru-ḑecĭ până la cincĭ-ḑecĭ de mii sunt tăiaţĭ pentru a satisface cerinţele populaţiei.

Dela Academia Română.

— Coresp. part. a „Gaz. Trans.“ —

Bucurescĭ, 7 Aprilie n.

Membrii corespondenţĭ noi la „Academie“ au fost aleşĭ: d-nii Dim. *Dan*, preot în Straja (Bucovina) şi Enea *Hodoş*, prof. Caransebeş.

Preşedinte al Academiei pe trieniul 1904—7 d-l Ioan *Calinderu*; vice-preşedinţĭ: d-l C *Olănescu*, C. *Erbiceanu* şi Spiru *Haret*.

In secţiunĭ: preş. secţiunei literare: Iosif *Vulcan*, vice-preş. Iac *Negruzzi* şi N. *Chintescu* secretar (pe 7 anĭ). Secţ. istorică: preşed. A. D. *Xenopol*, vice-preşed. I. *Calinderu*. Secţ. scientifică: preşed. P. S. *Aurelian*, vice-preşed. Dr. I. *Felix*, secretar (pe 7 anĭ) Gr. *Ştefănescu*.

Comisiunea pentru censurarea lucrării: *„Poporul român din Ungaria şi Transilvania din sec. XVIII până în present“*: d-nii I. *Bianu*, I. *Bogdan* şi I. *Vulcan*.

Comisiunea pentru premii: *Bianu*, *Vulcan*, *Chintescu*, *Tocilescu*, *Marian*, *Xenopol*, *Poni*, *Hepites*, *Aurelian*.

Premii s'au acordat: Premiul „Năsturel Herescu“, 4000 Lei, şi premiul „Statulu Lazăr“ 5000 Lei, **nu** s'au votat nimĕrui. Din premiul „Adamachi“ 5000 Lei: *a) A. Bârseanu:* Istoria şcólelor din Braşov, 2000 Lei; *b) Neniţescu D. S.*: Studiu asupra fluviilor convenţ., 1000 Lei; *c) V. S. Moga*: Alcătuirea unei gospodării rurale, 500 Lei; *d) A. A. Belcic*: Studiu de legislaţiune comparată, 500 Lei. Alte premii nu s'au acordat.

Desfiinţarea unei instituţiunĭ salutare.

Sângeorgiul-român, 31 Martie.

Când ómenii se înţeleg şi merg mână 'n mână, lucrurile începute merg în bună ordine şi prosperéză; dér îndată ce discordia ia locul concordiei, chiar şi cele mai frumóse şi înfloritóre instituţiunĭ se dĕrîmă şi se desfiinţéză cu ruşine.

In comuna *Sângeorgiul-român*, „reuniunea de cetire şi cântărĭ“ avênd puternicul concurs al d-lui Emil Ştefănuţiu, profesor de musică la gimnasiul din Năsĕud, a înfiinţat un cor vocal. Era mare însufleţirea atuncĭ. Inteligenţii alăturea cu plugarii, doritorĭ de înaintare, îşĭ jertfiau chiar odihna în timpul cel mai scump al lucrului de vară, alergând la instrucţie şi eserciţii.

Cu mare fală, cu frunţile încununate de succes, cu inimile palpitânde au păşit coriştii pentru prima dată în podişorul bisericei, ca sĕ arete, că munca lor nu a fost zadarnică. Au cântat frumos, doveḑĭ sunt lacrimile bĕtrânilor stórse la auḑul primelor acordurĭ. Era frumos şi era speranţă, că corul va înainta şi va trăi. Da, a fost speranţă..., însĕ, Dómne, multe speranţe sunt spulberate!... Spulberată e şi acésta, căcĭ corul e în agonie. Causa desfiinţărei lui sunt: nepăsarea, neinteresarea, nesprijinirea şi invidia.

Nepăsarea e a membrilor „reuniunei de cetire şi cântărĭ“. S'a înfiinţat şi acum nu le mai pasă de va mai esista, séu nu. Au cheltuit de géba.

Neinteresarea completă şi nesprijinirea în parte e a bisericei. Corul a fost înfiinţat nu numai pentru ridicarea reuniunei de cetire şi a comunei întregĭ, ci şi pentru ridicarea şi vaḑa bisericei. Scopul principal al înfiinţării corului a fost, ca el sĕ laude pe Dumneḑeu în biserică, sĕ cânte cât se póte mai frumos, cu deosebire vara când comuna e cercetată de un mare public, carĭ toţĭ s'ar depărta cu plăcute impresii ducênd veştĭ bune despre corul reuniunei, biserică, şi întréga comună. In loc de interesare sprijin şi încuragiare, e abaterea de la ele. De aicĭ resultă că nesprijinirea completă e a locuitorilor şi cu deosebire a tinerilor, carĭ ar puté fi de mult membrii activĭ ai corului.

Invidia e un rĕu mare. Nu numai în comuna nóstră, dér pot ḑice, că rĕul şi pĕcatul acesta bântue şi grasézā peste tot locul, cu deosebire printre Românĭ. Toţĭ ar vrea sĕ fie în frunte, toţĭ ar vrea sĕ fie preamăriţĭ şi toţĭ ar dori sĕ li-se atribue indeplinirea unei fapte bune şi salutare. De aicĭ resultă invidia şi pisma. Scie D-ḑeu, pe semne, pĕcatul acesta e strămoşesc.

Pisma şi ura împreunate, sunt în stare sĕ sdrobéscă popóre întregĭ, sĕ nimicéscă ţĕrĭ puternice şi înfloritóre, căcĭ aşa ḑice şi cântecul:

Pe voi vĕ nimiciră
A pismei rĕutate
Şi órba neunire
La Milcov şi Carpaţĭ...

Invidia încuibată orĭ-ce instituţiune, fie aceea cât de frumósă şi salutară, o spulberă, o desfiinţéză şi o omóră încă înainte de a se nasce bine.

Aşa e peste tot, aşa e şi la noi.

Bietul cor a căḑut între douĕ petri tarĭ. Amêndouĕ se pare, că voesc sĕ-l facă farină. De data acésta, ḑicĕtórea Românului cu cele douĕ petri tarĭ, va rĕmâné de minciună, căcĭ din cor fărimă se va alege.

Orĭ pe care om priceput, judecând drept şi nepreocupat causa corului, l'ar cuprinde o întristare. Ar suspina lung, dând astfel semn, că sufletul îl dóre, când vede, că o instituţiune atât de frumósă şi salutară, care până acum a fost înălţătóre de inimĭ, fala reuniunei, a bisericei şi a comunei întregĭ, cade lovită de rĕutăciósa secure a invidiei. Ar suspina, căcĭ corul a ridicat comuna în fruntea tuturor comunelor din împrejurime, căcĭ ea a fost prima comună de pe valea Someşului mare, care a înfiinţat o astfel de instituţiune, şi acum cade mai afund de cum a fost.

Ar suspina şi în culmea supĕrărei ar esclama: bietul cor, a căḑut la trépta copilului unor mame vitrege!...

Un corist.

Convocare.

Despărţĕmêntul „Alba-Iulia“ al reuniunei învĕţătorilor românĭ gr. cat. din archidiecesa gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, îşĭ va ţinĕ în sensul §-ului 21 al statutelor adunarea generală de primăvară *Sâmbătă în 10 (23) Aprilie* a. c. în şcóla română gr. cat. din *Ighiu*, la care se învită prin acésta toţĭ membrii: fundatorĭ ordinarĭ şi ajutătorĭ, precum şi toţĭ carĭ doresc înaintarea învĕţămêntului nostru naţional.

Program: 1) Diminéţa la 8 óre ascultarea serviciului divin. 2) Prelegere practică ţinută de d-l Silv. Nestor învĕţător, Intregalde. 3) Deschiderea adunării. 4) Cetirea apelului nominal. 5) Cetirea procesului verbal din adunarea precedentă. 6) Raportul cassarului şi bibliotecarului, 7) Alegerea comisiunilor: *a*) pentru censurarea rapórtelor, *b*) pentru incassarea taxelor şi primirea de membrii noi. 8) Disertaţiune de d-l I. Domşa, înv. în Ighiu, eventual alta disertaţiune de d-l Ales. Hornariu înv. Oiesodea. 9) Raportul comisiunilor esmise în p. 7. 10) Critica asupra prelegerei şi disertaţiu-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

nilor. 11) Statorirea locului pentru ţinerea adunării viitóre. 12) Alegerea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal. 13) Discusiune publică asupra temelor, *a*) Ce e de făcut ca „Reun. înv. archidiecesană“ să prospereze? *b*) Cari sunt mijlócele de îmbunătăţire materială a poporului nostru în acest cerc? *c*) Cum s'ar puté regula cestiunea salarelor docentale? 14) Alte discusiuni şi propuneri. 15) Inchiderea adunărei

Alba-Iulia, 18 Martie 1904.

I. Pampu, preşed, *George Spătăcean*, not. desp.

Apel cătră clerul român unit din diecesa Orăţii mari.

D-l Gheorghe *Pop*, preot al diecesei gr. cat. din Oradea-mare şi profesor la gimnasiul din Arad, a adresat un apel către preoţii acelei diecese, în care relevând faptul, că prin provedinţa divină 'i s'a dat diecesei un nou păstor, dela care se póte nădăjdui înlăturarea relelor, de cari a suferit până acum diecesa, propune, ca în conferenţele protopopesci introduse de noul archipăstor, să se ia la desbatere şi să se céră a se vota, aproba şi esecuta următórele puncte:

1. Clasificarea din nou a parochiilor în trei clase.

2. Promovarea dintr'o clasă în alta să se facă după meritele câştigate pe terenul bisericesc şi vechime, petrecând cel puţin 10 ani într'o clasă. Escepţiune forméză numai recunóscerea meritelor estraordinare. Parochiile éră să se confereze esclusiv numai prin concurs.

3. Organisarea din nou a protopopiatelor; comunele de cl. I. mai bine dotate să se sistemiseze ca centre districtuale, ér preoţii, cari vor fi demni de atari parochii, să fie demni a se denumi tot-odată de protopopi şi de asesori consistoriali, ca representanţi districtuali. Cu acéstă ocasiune s'ar puté eda un »Şematism« istoric, ca cel redactat de diecesa Lugoşiului.

4. Congrua preoţilor şi până la regularea definitivă, să se împartă prin episcop după dotaţiunea parochiilor, ér nu după legături personale.

5. Să se ţină în tot anul de patruori consistor plenar, la care să fie obligaţi a lua parte toţi asesorii şi să delibereze asupra causelor vitale pentru cler şi popor; ba acésta ar fi de lipsă şi pentru deşteptarea, susţinerea şi perfecţionarea iubirei frăţesci clericale, ce trebue să esiste în fie-care cler condus prin sentimente nobile de a esecuta lucruri mari şi glorióse.

6. Titulele séu rangul de onóre, donate de Maiestatea reg. apostolică diecesei nóstre pentru representarea séu ridicarea vaţei clerului şi a poporului, să se distribue la tóte ocasiunile — devenind vacante — bărbaţilor binemeritaţi, cari represintă biserica şi poporul în periferie.

7. Să se dee socotélă clerului în tot anul despre starea fondurilor diecesane, cari şi nouă bărbaţilor de o jumătate de veac numai din poveste ne sunt cunoscute.

8. Din venitele intercalari să se reguleze pensiunea văduvelor la 800 cor. şi pentru fie-care băiat 100 cor.

Pensiunea deficienţilor încă să se reguleze, avênd a li-se conferi 1200—1600 cor.

9. Taxele pentru cari se căsătoresc în fam. laice, de-óre-ce acest soiu de ómeni şi aşa vênéză bani, să se ridice la 2000 cor., şi nimenea să nu se dispenseze dela solvire, séu ca ilusorie să se ştérgă de tot.

10. Reuniunea învăţătorilor să se generaliseze în tótă diecesa sub conducerea direcţiunii preparandiale. Éră pentru ridicarea niveului învăţământului poporal, ar fi de dorit a se trimite 2—3 teologi absoluţi, apţi pentru frecuentarea pedagogiului superior din Buda, unde se cualifică profesorii pentru preparandiele de stat.

11. *Să se înfiinţeze o tipografie diecesană în Beiuş şi să se redacteze o fóie pentru publicarea lucrurilor oficióse diecesane.*

12. Fiind-că biserica constă nu numai din preoţi, ci şi din elemente laice, cari în timpuri grele au făcut tot atât de mari servicii bisericei şi poporului român, ca şi clerul, ar fi de dorit mai ales în diecesa nóstră, care atât în Bihor, cât şi în Sătmar duce mare lipsă de representanţi civili, să se înfiinţeze stipendii din percentele fundaţiunilor esistente, pentru diverse facultăţi, ca aşa şi în acéstă direcţie să apară progres la început cât de modest faţă de diecesele suróri.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Aprilie st. v. 1904

se deschide nou abonament, la care învităm pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coróne, pe şése luni 12 coróne, pe trei luni 6 coróne, pe o lună 2 coróne.

Pentru România şi streinătate: Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numérul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 coróne, pe şése luni 2 coróne

Pentru România şi streinătate: Pe un an 8 franci, pe şése luni 4 franci.

Abonarea se póte face mai uşor prin mandate postale.

ADMINISTRAŢIUNEA.

Representaţii, concerte şi petreceri.

Teatru de diletanţi în Braşov. Tinerimea română din Braşov (Scheiŭ-Tocile) invită la representaţiunea teatrală, ce se va ţiné Duminecă în *11 (24) Aprilie 1904*, în sala de concerte (Redută). Venitul curat va fi alăturat la fondul pentru renovarea picturei din lăuntrul bisericei sfintei Treimi de pe Tocile. Inceputul la 7 óre séra. Intrarea: de persónă 1 cor. 20 bani, Balcon (loc numerotat) 2 cor. 40 b., pentru studenţi 1 cor. NB. Contribuiri peste taxa de întrare şi oferte marinimése se primesc cu mulţămită şi se vor publica. Bilete de întrare se pot căpăta la succesorul lui M. László, Iuliu Pop; la Eremias nepoţii şi séra la cassă.

Corul bisericei gr. or. române din Deva invită la producţiunea musicală teatrală ce se va ţinea Luni la *11 Aprilie* (a doua ḑi de Paschi) în sala Redutei din Deva. Preţul întrărei de persónă: loc I 2 cor., loc. II 1 cor. 40 b., loc III 1 cor. Parter 80 b. Galerie 50 b. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice.

Program: I. 1. I. Murăşan: „Eu mă duc codrul rămâne“ pentru cor bărb. 2. Două cântări pentru voce de tenor, esec. de d-l Al. Schuster: a) I. N. Cutrupi: „Cum am aflat ce e dorul?“. b) C. G. Porumbescu: „A căzut o rază lină“. 3. I. Vidu: „Răsunetul Ardealului“ pentru cor. mixt. II. „Paza maicei sfinte“, dramă în 4 acte, loc. de Ant. Popp.

Tinerimea română din Rotbav va da o producţiune teatrală-musicală împreunată cu dans, sub conducerea d-lui înv. G. Fulea, Luni în *11 Aprilie* (a doua ḑi de Paschi) Preţul întrărei loc. I 80 b., loc. II 60 b. Venitul curat e destinat pentru corul tinerimei.

Program: „Ḑiua a apus“, esecutat de cor, „Doi ochi“, esecutat de Margareta Fulea, „Două inimi“, esecutat de cor., „Lacrămi şi suspine“, esecutat de Emilia Sglimbea. Piesa teatrală „Vistavoiul Marcu“, comedie în trei acte, de T. Alexi. „Hora plóia“, esecutat de cor.

Un concert şi representaţiune declamatorică teatrală se va arangia în *Sânt-Andreş* la 17 Aprilie de către elevii şcólei centrale de acolo. Venitul curat e destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci şcolare.

Program. 1. „Imn. ocasional“ de T. Popovici, corul elevilor. 2. „La oglindă“, poesie de Coşbuc, predată de Ileana Morar elevă în cl. VI. 3. „Până când ţineam cu codrul“, de *** corul elevilor. 4. „Numai una“. poesie de G. Coşbuc, predată de d-l Ioan C. Şiller. 5. a) „Ḑiua a apus“ de G. Dima quartet ***. b) „Nu-i dreptate nu-i“ de G. Dima quartet ***. 6. „Ţiganul şi şéua“ baladă de Speranţă, predată de d-l Ioan C. Şiller. II. „Vistavoiul Marcu“ comedie în 3 acte de Theochar Alexi. Un tablou viu: asasinarea regelui Alexandru şi a reginei Draga. Dans până'n zori.

Serată în Făgăraş. In séra de 11 Aprilie se va aranja la hotelul *„Paris“* din Făgăraş de către hotelierul George *Sorea* o serată cu bătae de confetti, serpentine. Musica vestitului Rusu. De când a luat d-l Sorea antreprisa hotelului Paris, acest hotel a devenit locul de întâlnire al inteligenţei din Făgăraş şi împrejurime.

ULTIME SCIRI.

Londra, 7 Aprilie. Din Şanghai se anunţă ḑiarului „Standard“, că lucrările de apărare ale Ruşilor la fluviul Yalu sunt situate la mari distanţe unele de altele. Corespondentul lui „Standard“ ḑice, că Ruşii nu dispun de torţe suficiente la fluviul Yalu, pentru a respinge un atac al Japonesilor.

Niuşwang, 7 Aprilie. Generalissimul *Kuropatkin* a sosit aci şi a ţinut revistă asupra celor 4000 soldaţi.

Sofia, 7 Aprilie. Guvernul a dat instrucţiuni noue representantului séu *Nacevici* pentru negocierile cu Pórta. Instrucţiunile sunt ţinute în termini atât de energici, încât se crede, că negocierile vor fi érăşi întrerupte. Scirea, că Bulgaria ar fi adresat Turciei un ultimatum, este prematură.

Bibliografie.

Studii şi biografii de Dr. Ioan *Raţiu*, profesor ordinar la gimnasiul sup. gr. cat. din Blaşiŭ. Acéstă carte a apărut ḑilele aceste în tipografia archidiecesană din Blaşiŭ şi conţine articole publicate de autorul în diferite foi românesci. Precum despre limbă şi educaţiune, şcólele din Blaşiŭ, George Şincai şi şcólele poporale române Cipariu şi apogeul literar al Blaşiului, glosariu de cuvinte dialectale, apoi schiţe, biografice (canonicii Dr. Ioan Raţiu, Basiliu Raţiu, Basiliu Raţiu şi Ioan Papiu) Preţul unui esemplar 2 coróne.

— **„Sgârcitul Pocăit“** piesă teatrală-poporală în 2 acte pentru sărbătórea Nascerii Domnului de Gheorghe *Oprea*. O recomandăm în atenţiunea d-lor învăţători, fiind fórte potrivită a-se preda odată cu aranjarea pomului de Crăciun pentru ajutorarea copiilor săraci cu haine şi alte lucruri folositóre. Se află de vêndare la autorul în *O. Tohan* şi la tipografia *A. Mureşanu* în Braşov. Preţul 20 fil cu porto cu tot.

Tortura şi pedepsele in Corea.

Corea este o ţéră în care ca şi în Marocco, esistă schingiuirea. In închisori se află instrumente de tortură, cari însă nu sunt atât de inspăimântătore. Cu ajutorul reteveielor se sfărîmau până acum câţi-va ani ciolanele piciórelor, cu ajutorul drugilor se sfărîmau cópsele. Frânghiile încunjurau de două ori braţele, se legau de corp şi se stringeau de torturători, până când intrau adânc de tot în carne. Şi numai gândindu-te la astfel de torturi, te apucă gróza.

Pedepsele sunt de o asprime nespusă. Ca pedépsă pentru înaltă trădare este decapitarea trădătorului şi a rudelor sale bărbătesci până la al cincelea grad. Pe lângă acésta otrăvirea mumei, a soţiei şi a fiicelor. Inalta trădare a unei femei e pedepsită cu otrăvire. Pentru omor bărbatul e decapitat, ér femeia sa otrăvită. Pentru punere de foc: pedépsa cu mórte. Tot aşa pentru furt. Cele mai grele pedepse loveso pe profanatorii de morminte, de órece în Corea domnesce cultul strămoşilor ca şi în China.

Profanatorul şi tóte rudele sale bărbătesci până la al cincelea grad sunt decapitaţi. Membrele femeiesci ale familiei şi muma a profanatorului sunt otrăvite. Otrăvirea se face în închisóre prin arsenic. Decapitările se făceau într'o stradă largă de la pórta vestică a oraşului şi erau în termin mijlociu de 30—40 pe an.

ECONOMIA.

Grăpatul şi tăvălugirea grâului.

Una din lucrările ce trebue să se facă grâului, pe care trebue să punem cel mai mare preţ, este grăpatul grâului (borănitul).

Se cunósce din sciinţă — póte că şi sătenii au luat în sémă, mai cu osebire în urma îngheţurilor — că între pătura profundă a pământului unde este tótă umeḑéla şi până la suprafaţa pământului se fac nisce subţiri, fórte subţiri — însă fórte multe — tubuşóre (ţevi), prin cari umeḑéla ese din pământ şi vênturile din Martie şi Aprilie, precum şi căldura sórelui o scurg şi o împrăscie pe tótă, lăsând grâul în primăverile secetóse, uscat.

Sciinţa ne dă sfaturile sale să scăpăm şi de acest reu, făcând ceea ce am arătat mai sus: a grăpa grâul.

Grăpatul grâului trebue făcut primăvara, după ce s'a luat zăpada şi când s'a svântat pământul, ca să pótă umbla vitele cu grapa. Prin grăpat se rupe scórţa pământului şi acele mici tubuşóre se rup şi se astupă cu ţérină, ér umeḑéla, ce se găsesce în stratul de jos al pământului, se păstréză acolo şi este de reservă pentru timpuri de secetă — lucru de mare folos; — pe lângă acésta prin grăpat se ajută fórte mult la înfrăţirea grâului şi rupe şi din buruenii. care mănâncă partea de hrană a grâului din pământ şi astfel îl slăbesce mult.

Tot prin grăpatul grâului se mai sfărîmă şi unii bulgări, ce au rămas mai mari şi cari sunt ca o grea sarcină firişórelor de grâu ce au apucat sub ei, apoi se mai răsfoesce şi pământul ce a fost bătătorit de ploile şi zăpeḑile din timpul iernei, înlesnind rădăcinile încă fragede să se întindă mai mult şi cu repeḑiciune, cât e pământul umed — căci după ce s'a, uscat se întind fórte încet — să-şi găsească mai multă hrană.

In urma semănăturilor de grâu, de orz, ovăs, etc., venind o plóie repede şi bătătorind ogorul, se face o cóją grósă, din a cărei causă semińţele nu mai pot eşi bine şi chiar de loc; cel mai bun léc este, să tragem cu grapa peste ogor, să rupem acea cóje, şi peste câteva ḑile vom vedé tótă semińţa eşită.

Mulţi, póte, încredinţaţi de acest mare folos, vor începe a-şi grăpa ogorul de grâu şi uitându-se în urma grapei. cu gróză vor lăsa lucrul, de témă a nu scóte unele fire de grâu din pământ şi de a nu îngropa pe altele în pământ.

Odată început lucrul, nici nu trebue să ne mai uităm în urma nóstră, să mânăm înainte cu nădejde şi să nu ţinem câtuşi de puţin sémă de ceea ce aḑi ni-se pare că ne batem joc de munca nóstră, căci după câtva timp, venind la ogorul de grâu să-l vedem, vom binecuvênta şi vom cinsti cu închinăciune ḑiua în care l'am grăpat, ér în anul viitor să ne aducem aminte, că *de la o grăpătură dată grâului primăvara, atârnă bunătatea şi mulţimea sa.*

Pentru grăpatul grâului trebue grapă cu dinţi de fer; se póte face grapă dintr'un soiŭ de lemn mai tare şi tăios, cum e pérul, carpenul, ştejarul de rovine (văi) etc. Dinţii grapei trebuesc făcuţi în lungime cam de 20—30 cm. şi rotunḑi, căci numai aceştia curăţă mai bine buruenile, pe când cei făcuţi în dungi (în patru séu în trei muchi) retéză repede buruenile şi le lasă pe loc.

După grăpatul grâului urméză numai de cât să şi tăvălugim.

Tăvălugirea aduce și ea folóse destul de mărĭ grâului; astfel odată grâul mișcat de grapă, prin tăvălugire se înfige bine în pământ, se așédă și îndésă pământul la loc, făcênd umedéla să stea la suprafața pământului, fără ca să se piérdă așa de curênd.

Grâul grăpat cresce cu mai multă putere și mai des — căcĭ înfrățesce mult — și décă nu-l vom tăvălugi, va cădé jos de ploi și vênturĭ și bóbele vor rămâné secĭ, și chiar une-orĭ crescênd în de-ajuns, totușĭ sunt ușóre și fără putere de hrană și decĭ mult mai ieftin ca grâul bine crescut.

Prin tăvălugire grâul se culcă la pământ și în locul de unde s'a culcat, se mai nasce un nod (internod) peste cele ce sunt de la natură, și acest nod — făcut de noi prin tăvălugire — este un mare sprijin grâului în timpurĭ ploióse și de vênt — căcĭ cu cât un paiu de grâu are mai multe noduri, cu atât mai mult se va puté sprijinĭ și nu va cădé.

(Alb.) *Gh. Manolescu.*

Dela „Reuniunea rom. de agricultură din comitatul Sibiiu".

Comitetul central al Reuniunei române agricole a stabilit pentru anul 1904 următorul

Program de lucru:

Pentru cunóscerea referințelor economice din comune se vor ținé întrunirĭ agricole în comuna Avrig, Dobârca, Galeș, Noul săsesc, Rusciorĭ, Șura-mică, Săsăușĭ, Vale și Turnișor.

Cu scop de a răspândi cunoscințe folositóre și temeinice în causa prăsilei vitelor de soiŭ ales, se va arangia o esposiție de vite de prăsilă împreunată cu distribuire de premii în banĭ în comuna Răhău. In același timp comitetul acordă comunelor politice și proprietarilor micĭ, în scopul procurării de vacĭ de prăsilă împrumuturĭ ieftine, replătibile în rate. O vițea rassa Pinzgau, ce s'ar pune la disposiția comitetului din prăsila vitelor, dăruite în anii trecuțĭ, se va dărui unuia dintre membri reuniunei cu locuința în Gura-rîului.

In scopul cultivării pómelor în comuna Veștem se va ținé cursul de altoit pomĭ.

Câte un altoi (măr pătul) se va planta în grădina membrilor cu locuința în Boița. Se vor împărți diferiți pădureți, dăruiți de ministrul r. u. de agricultură. Se vor procura altoi și se vor pune cu preț redus în vêndare. Cuptorul de uscat póme sistem „Cazenille", zidit în Sălișteа, se va pune la timpul său în lucrare, când se vor face esperimentărĭ și cu uscarea de legume de tot soiul.

Se vor împărți între membrii în mod gratuit diferite soiurĭ de semințe de nutrețurĭ măesrit. In același timp comitetul mijlocesce pentru orĭ și cine i-se va adresa procurarea de semințe (de nutrețurĭ, legume etc.) mai bune și mai ieftine.

Cei împărtășițĭ cu semințe, cu pădureți, cu galițe etc. sunt rugați a face raport despre modul de purcedere și despre resultatele obținute.

Se pune la disposiția membrilor spre folosire în mod gratuit săpătórea și grapa de mușchĭ.

Se vor împărți ouă și galițe de soiŭ.

In causa stupăritului se vor procura unelte, coșnițe etc., ce se vor dărui membrilor.

Direcțiunile însoțirilor de credit sătescĭ sistem Raiffeisen, și ale tovărășiilor agricole sunt rugate, a face comitetului raport despre activitatea lor în 1903; în același timp comitetul va insista pentru întemeierea de asemenea aședăminte folositóre în comunele, în carĭ asemenea întreprinderĭ lipsesc.

Se vor înainta cererĭ la băncĭ etc. pentru ajutóre bănescĭ, în scopul preîntêmpinării cheltuelilor.

Se vor termina lucrările albumurilor din industria de casă și se va lucra din resputerĭ la desfacerea lor; de-asemenea se va lucra în scopul înființării unei școle industriale de țesătorie în Sălișteа.

Copiii rĕi séu obraznicĭ.

Că sunt copii de felul acesta nu mai încape vorbă. Tótă lumea se întrébă acuma, ce e de făcut, ca să nu mai fie așa. Cu tóte acestea e nevoie de sciut de ce sunt așa, adecă din ce pricină au ajuns să fie așa.

Ce dic de obiceiŭ părinții unor astfel de copii?

— Vai, nu sciu ce să mai fac! L'am luat cu binișorul, l'am certat, l'am pedepsit l'am bătut!! Ce să-i mai fac? Să-l omor?!

Așa se plâng de obiceiŭ acest fel de părinți nenorociți. Și fără îndoiala că așa au făcut.

Au început întâiŭ cu binișorul. De pildă, când copilul a greșit ceva, să dicem că a vĕrsat o sticlă cu cernélă, îndată l'a luat cu binișorul:

— A! Dér ce-ai făcut Ionel?! Ai vĕrsat sticla cu cernélă?! Intrébă mama mare.

Copilul se rușinéză și nu scie ce să facă.

— De ce-ai pus mâna acolo?

Copilul nu scie să rĕspundă, nu scie ce să facă.

— Ai să mai pui altă-dată mâna?

Copilul face semn, că nu.

— Ei, bine, să nu mai facĭ, că se supĕră mămica séu tăticu. Și-acuma du-te și cere *pardon*, di *„pardon* că n'oiŭ mai face altă-dată".

Copilul bucuros, că a găsit mijlocul de a scăpa din încurcătura în care se găsia, se duce la mamica séu la tăticu, și-i cere pardon.

Acuma se face împăcarea. De obiceiŭ părintele se înduioșéza și sărută pe copilaș ca să-l rĕsplătéscă óre-cum pentru-că și-a călcat pe inimă și a cerut *pardon*; séu pentru-ca să-i arate, că împăcarea este desăvĕrșită.

Dér acéstă greșală a copilului nu va fi cea din urmă. Póte că la cernélă nu va mai umbla, dér curiositatea și neesperiența vĕrstei îl vor împinge a face altă greșală.

Acestei nouĕ greșelĭ îi va urma cel puțin érăși o constrîngere de cerere de pardon.

Cu încetul *pardonul* ajunge la modă; copilul ajunge de înțelege că póte să facă orĭ și ce lucru neplăcut mamei séu tatei séu mamei marĭ, și décă le cere pardon, atuncĭ e bine.

Dér și mama și tata, și mama-mare încep a nu se mai mulțumi numai cu *pardonul.*

Cu tóte acestea Ionel s'a obicĭnuit fórte bine cu pardonul și merge mai departe, așa cum s'a obicĭnuit. El nu înțelege cum se póte ca un lucru, care a fost bun până acuma, să înceteze de-odată a nu mai fi bun.

In mintea copilului este o logică de o severitate orĭ esactitate nepomenită, o logică de o esactitate mecanică. Precum într'un mecanism o piesă, o rótă séu un piston funcționéză mereu în același fel anumit, așa în mintea unui copil aceleași elemente dau loc acelorași raporturĭ.

Copilul merge decĭ înainte cu siguranța pardonului, ér părinților începe a li-se păré că copilul lor e nepăsător séu neascultător; de aceea de la o vreme încep a-i spune, că numai cu pardonul nu scapă, și că de mai face și altă-dată, atuncĭ o să mai pățéscă și alt-ceva, cu alte cuvinte îl amenință cu pedépsă.

Se înțelege, că copilul va mai face și altă-dată, și va mai face chiar de multeorĭ, așa că pedépsa va venì. Ér odată ce au ajuns a se aplica un fel de pedepse, negreșit că se vor aplica și alte felurĭ din ce în ce mai grele, pentru-că de-oparte copilul era obicĭnuit a se achita numai cu pardonul (séu iertarea), și pe de altă parte el nu credea, că chiar o să i-se aplice pedépsa.

Trebue a se mai sci încă un lucru: la început copilul crede că numai pentru vărsatul călimării trebue să dică pardon.

Cu timpul însă vede, că pardonul merge bine și când a murdărit haina, și când a spart un pahar, și când a sgâriat pe un frate mai mic, și când a spart un giam și cu încetul își închipue că pardonul e bun pentru tot, și absolut pentru tot și pentru totul lui tot.

Ba în mintea lui și după logica lui, se formézā convingerea, că pe basa pardonului el are dreptul să facă tot felul de greșelĭ, adecă, să mă esplic: copilul nu scie că ceea ce face el este o greșală. El vede că e greșală numai după ce a făcut'o adecă atuncĭ când i-se împută, adecă atuncĭ află el că e greșală, ér până atuncĭ o consideră ca faptă bună.

In mintea lui sunt greșelĭ acelea, carĭ i-s'au imputat până acuma, decĭ el se va considera vinovat numai când va mai face vre-una de acelea, când va mai repeta — de pildă, când va mai vărsa cernéla; ér cele carĭ le face pentru întâiașĭ dată, nu le socóte ca greșelĭ. Pe acestea el crede, că are dreptul de a le face și a se plăti de ele numai cu un pardon.

Părinții însă nu sciu de acéstă socotélă absolut cinstită și inocentă, părinții se satură de atâta pardon, consideră pe copil ca neascultător și-i aplică pedépsă chiar pentru o faptă absolut nouă.

Inchipuiți-vă ce se petrece atuncĭ în mintea copilului! In acest cas copilul se simte nedreptățit. Tatăl séu mama au fost nedrepți, își dice el. Nu se cuvenea să-l pedepsescă. Trebue să se mulțămescă cu un simplu pardon.

Și cu cât pedépsa a fost mai mare cu atât copilul se simte mai nedreptățit și părintele este considerat mai nedrept.

De aci înainte părintele nebăgător de sémă, copilul mai în vîrstă, își face convingerea că copilul e rĕu și neascultător și la orĭ-ce greșală nu mai întrébă de o lucru nou séu vechiŭ, ci e gata să-i aplice și chiar îĭ aplică pedépsă.

Copilul nu mai înțelege acum pe părinte. Logica i-se sdruncină cu desăvîrșire Nu mai pricepe ce póte și ce nu póte face In inima lui se nasce necazul, îndărătnicia și ce mai voiți?...

Părintele? Părintele se simte nenorocit. Ce să-i mai facă?

Nu pardon, nu ertare să i-se cără copilului, căcĭ până unde vei merge cu pardonul? Nu pardon, nicĭ ertare, ci lămurire explicarea trebue să i-se dea. Trebue să i-se esplice ce e rĕu și de ce e rĕu. Și fără amenințare de pedépsă nenaturală, ca să nu fii nevoit să nu te ții de vorbă, să trecĭ cu vederea orĭ să te arăți nedrept.

Nu-și póte închipui cineva ce bunĭ se nasc copiiĭ, ce curat și îngeresc e sufletul lor, și ce prost îi învață ómenii nepricepuți!

Th. D. Speranță.

»Romana«

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon

„Romana" dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefață",) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa**. — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumătate de secol, de când, în epoca redeșteptării nóstre naționale, s'a compus și înființat în Brașov „Romana", unicul dans de colónă român. In iérna anului 1901, cu ocasiunea jubileului de 50 de anĭ de la fondarea Reuniunei femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocasiunea acésta și jubileul de 50 de anĭ al „Romanei". La acest jubileu vre-o 20 de părechĭ, damele purtând costum național, au jucat „Romana" jubilară, adecă au esecutat acest dans în tocmai după regulele și prescrierile originale, cum s'a esecutat înainte cu 50 de anĭ la primul bal al „Reuniunei".

Autorul broșurei esplică „Romana" în strînsă legătură cu musica ei după aceste regulĭ și prescrierĭ originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furișat în acest dans. (Esplicarea figurilor o face alăturĭ și în limba germană.)

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulele originale ale „Romanei", ca orĭ și unde în ținuturile și țările locuite de Românĭ acest dans de colónă român să pótă fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adaus la finea broșurei și textul frumósei și atrăgătórei musice a „Romanei", esplicând printre note tóte mișcările dansului după tactele musicei. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana" pretutindenĭ între noi, a fost tot-déuna o dorință viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, esact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acurateță, va satisface pe deplin dorinței generale.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei" cu esplicărĭ) și costă numai **2** cor. **50** banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România **3** lei.

„Romana" se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Toți medicii consideră „Apa amară naturală Francisc Iosif", ca cel mai plăcut mijloc purgativ salin. Beut în dose micĭ are efect disolubil. Premiată la 10 esposiții universale cu medalia de aur. Se capătă pretutindenĭ.

Vița fără sănătate e numai un chin și de aceea să se îngrijéscă, să și-o păzéscă, ér celor ce le lipsesce să caute mijlócele, ca să și-o recâștige. Cât de ușor o poți recâștiga chiar la bóle lungĭ și învechite o dovedesce mulțimea de scrisorĭ de mulțămită, ce le capătă d-l Albert Müller din Bpesta V. Vadász-u. 42/A. E. inventatorul crucii duple electromagnetice R. B. Nr. 86967 și dintre carĭ publicăm următórea:

D-lui Albert Müller in Budapesta.

D-tale îți datorez cea mai mare mulțămită pentru invențiunea d-tale. Am avut o durere grozavă de spinare și de cap și tóte mijlócele și încercările au rĕmas zadarnice; numai cu ajutorul crucii duple electromagnetice R. B. Nr. 86967 am ajuns ér la deplină sănătate. Cu distinsă stimă: *Stefan Haiducovicĭ*, mașinist în Esseg.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 8 Aprilie 1904.

Măsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	15	—
„	Grâu mijlociu . . .	14	60
„	Grâu mai slab . . .	14	20
„	Grâu amestecat . .	10	—
„	Sĕcară frumósă. . .	9	—
„	Sĕcară mijlociă. . .	8	60
„	Orz frumos	7	40
„	Orz mijlociu. . . .	7	20
„	Ovĕs frumos. . . .	5	40
„	Ovĕs mijlociu . . .	5	10
„	Cucuruz	9	10
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	8	10
„	Mazăre.	16	10
„	Linte	16	70
„	Fasole	14	20
„	Sĕmênță de in . . .	16	—
„	Sĕmênță de cânepă .	7	40
„	Cartofi.	2	30
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	1	04
„	Carne de porc . . .	1	12
„	Carne de berbece. .	—	72
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt .	42	—
„	Sĕu de vită topit . .	60	—

Têrgul de rîmători din Steinbruca.

Starea rîmătorilor a fost la 4 Aprilie n. de 24.945 capete, la 5 Aprilie au întrat 592 capete și au eșit 491 capete rĕmânênd la 6 Aprilie n. un numĕr de 25,046 capete.

Se notéză marfa **ungurésca**: **veche grea** dela 114—116 fil. tînĕră **grea** dela 121—122 fil., de mijloc dela 121—122 fil. — **Sêrbésca**: **grea** 119—120 fil., de mijloc 116—118 fil., **ușóră** 114—115 fil. kilogramul

Cursul pieței Brașov.

Din 7 Aprilie. n. 1904.

Bancnote rom.	Cump.	18.94	Vênd.	19.—
Argint român.	„	18.80	„	18.90
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.10
Galbenĭ	„	11.30	„	11.40
Ruble Rusescĭ	„	2 53	„	2 54
Mărcĭ germane	„	117.10	„	117 25
Lire turcescĭ	„	21.50	„	21.60
Srcis. fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PAGLIANO-SIRUP

Mijloc de curăţirea sângelui. Preparat dinanul 1838, de Prof. Girolamo Pagliano, FLORENZ, Via Pandolfini, (ITALIA).
Depositul de trimitere: Farmacia BRACHETTI. **ALA, Süd-Tirol.**

Nr. 2290—1904.

PUBLICAŢIUNE.

De óre-ce starea de ex-lex cu 30 Martie a. c. şi a ajuns sfîrşitul, de aceea tóte acele dărĭ reg. şi competenţe de equivalent, carĭ în sensul legiĭ ar fi fost să fie scadente pentru cvartalul II, III şi IV al anului 1903; mai departe pentru cvartalul I, al anului 1904 şi carĭ n'au fost plătite până la ḑiua întrăriĭ în viéţă a legiĭ de indemnitate (articolul de lege IV ex. 1904), adecă până la 30 Martie a. c., cu ḑiua acésta devin scadente şi trebuesc plătite în termin de 15 ḑile, socotite dela acésta ḑi.

In cas de a se negliga acest termin de plată, sunt de a se plăti interese de întârḑiere dela ḑiua întrăriĭ în viéţă a articolului de lege IV. ex. 1904

Acele competinţe, pontru carĭ sau intimat ordinele de plată după 31 Martie 1903 carĭ însă n'au fost plătite, au a se plăti în ḑiua a 30-a după intrarea în viéţă a articolului de lege IV. ex. 1904; interesele de întârḑiere au a se socoti cu începere de la ḑiua ce urméză după aceste 30 de ḑile.

Acei solvenţĭ de dare, carĭ nu sunt în stare să-şĭ plătéscă datoria de odată, îşĭ pot plăti **resturile de dare directă**, ce derivă din timpul de la 4 Maiŭ 1903 până la 1 Aprilie 1904, în rate libere de interese décă dênşii fac în privinţa acésta cerere până la 1 Septemvrie a. c.

Brassó, 6 Aprilie 1904.

(1317,1—2) *Oficiul de dare orăşenesc.*

Nr. 2289—1904.

PUBLICAŢIUNE

Dela 11—16 Aprilie 1904, comisiunea pentru măsurarea dărei **va pertracta** în sala din casa Sfatului (piaţa Francisc Iosif) **în tóte ḑilele dela 8 óre** a. m. acele **dărĭ de venit** cl. III. după afacerile şi ocupaţiunile ivite dela măsurarea de dare din anul 1902 carĭ din causa de ex-lex pe anul 1903 n'au putut fi statorite.

Toţĭ interesaţiĭ pentru carĭ se va percepe darea şi carĭ deja au fost individual avisaţĭ despre ḑiua de pertractare, prin acésta se fac atenţĭ, ca în interesul lor propriu să se presente punctual înaintea comisiunei pentru măsurarea dărei, de-órece observările solvenţilor de dare, carĭ se presentă după ce le-a trecut rêndul posiţiilor lor, ulterior nu se vor mai lua în considerare.

Brassó, 5 Aprilie 1904.

1—2 *Oficiul de dare orăşenesc.*

Anunţ de licitaţie.

In 25 şi 26 Aprilie st. n. a. c. **se va vinde cu licitaţie** în localul casei de Zălóge, dela órele 8—11 a. m. şi dela 2—4 óre p. m. **obiectele amanetate** în luna lui Februarie 1903 şi Martie 1903, până inclusive cu nr. 4807—1903, a căror termin a espirat şi nu s'au rescumpărat.

Obiectele care se vor vinde sunt: **Giuvaericale, Ciasornice de aur şi argint şi alte scule de aramă, Cióie, Cositor, flanele, haine bărbătescĭ şi femeiescĭ, Cisme, ghete şi altele.**

Vêndarea se face cu banĭ gata.

Răscumpărarea séu înoirea amanetelor se póte face numai cu o ḑi înainte de licitaţie.

În ḑiua vêndăriĭ cu licitaţie nu se permite nicĭ într'un chip.

Brassó, 1 Aprilie 1904.

Oficiul cassei de amanete din Braşov.

2—3.(1310)

CASA

de vêndare orĭ de închiriat, în piaţa Prundului nr. 5, este **de închiriat** eventual **de vêndare**. Posiţia cea mai bună.

Informaţiĭ mai de aprópe se dau în strada Căpitanului nr. 12, în drépta.

FERESTRI şi UŞĬ VECHĬ dela o casă ce s'a reparat, **sunt de vêndare cu preţurĭ ieftine.**

Detailurĭ la Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

Târgul Inului 24.

La „URSUL NEGRU".

Subscrisul oferă On. public

Vin natural de Târnava

în local . . à litru **36 cr.**
dus acasă . . „ „ **32** „
exportat la sate cel puţin 50 litre . . . à litru **25 cr.**

Afară de acesta:

Ţuică veritabilă, **Silvorium, Drojdii** şi **Tescovină.**

Cu preţurĭ moderate.

Totodată **se află de**

închiriat

dela Sfântul Michail a. c. **o locuinţe** spre stradă **şi alta în curte.**

Cu tótă stima

G. Stefanovicĭ.

La „URSUL NEGRU".

Târgul Inului 24.

P. T.

Aduc la cunoscinţa On. public, că **Prăvălia mea din Strada Aţei nr. 2** am arangiat'o din nou şi dela **1-a Aprilie** a. c. **produc tóte articolele** ce se ţine de

Cofetărie.

COMANDE pentru **Torte, Creme, Sulzurĭ** se primesc şi se efectuéză în şi cu gust, în orĭ şi ce timp peste ḑi, cu **preţurĭ convenabile**.

In fie-care ḑi pentru cafea

Prăjiturĭ próspete Vienese.

De Pascĭ se recomandă specialităţĭ **Pinsen de pascĭ şi pâne de pascĭ** precum: Gugelhupf, Pismeţĭ, Plăcinte cu nucĭ, cu mac, totdéuna próspete

Mă rog de cercetare numărósă.

Cu tótă stima

Franz Walter,
Conditor.

5—20

Vapórele „KAISER":

Kaiser Wilhelm II, 215 metri lungime
Kronprinz Wilh. 202 „ „
Kaiser Wilhelm der Grosse } 198 metri lung.
Kaiserin Maria Terezia 166 mtr. lung.

Vapórele de mai sus în 6—7 ḑile

sosesc din Bremen la New-York.

Plecarea Marţa.

Preţul biletelor de la BREMEN la AMERICA cu vaporul KAISER 140 cor, Vapor de postă 120 cor.

Vapórele Kaiser pleacă numai din Bremen. Cine voesce se călătoréscă cu Vapórele „KAISER", póte călători sigur, fără nicĭ o pedecă, căcĭ nimenĭ n'are dreptul a-l opri.

Încă acasă să se hotărască fie-cine, că ce direcţiune a lua şi de la acea hotărire să nu se lase abătut de nimenĭ. Fie-care are voe liberă se călătoréscă încătrău îi place. Insă despre loc pe vapor trebue să se îngrijéscă de mai nainte, şi pentru **asigurarea locului să se trimită la adresa mea 20 caróue arvună.**

MISSLER F. BREMEN Banhofstrasse 30.

casă de bancă, şi anteprisă de comunicaţiune.

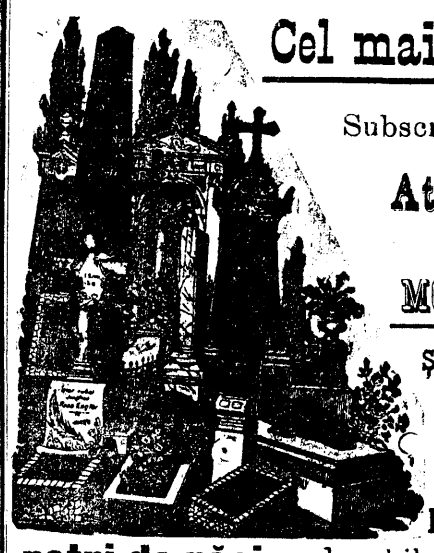

Cel mai mare atelier de monumente.

Subscrisul are onóre a recomanda Onor. public

Atelierul său de cioplitorie de piatră, şi marele deposit de MONUMENTE sepulcrale de MARMURE

şi din alt material, lucrate fin şi durabil.

Braşov, Strada Gărei,
(lângă ramificaţia Tramvaiului).

Tot acolo se află **mare deposit** de **Marmură, Granit, Syenit, Labrador Andesyt şi petri de năsip,** durabile şi scutite de îngheţ, cu **preţurĭ ieftine.**

Mare deposit de mobile din pétră de marmură,

permanent 200 bucăţĭ în deposit dela 10 cor. până la 2000 cor.

Nicăirĭ nu se pot procura mai ieftine, fiind din mâna primă.

De asemenea **iau în antreprisă orĭ-ce fel de lucru de cioplit peatră la zidirĭ.**

Devisurĭ şi preţurĭ curente stau la disposiţie gratis.

Rugându-l decĭ On. public de binevoitorul sprijin, sunt cu tótă stimă

IOSIF NAGY, BRAŞOV
măestru în cioplitură de peatră.
Strada gărei la ramificaţia Tramvaiului.

2—10.

Antreprise de pompe funebre

E. Tutsek.

Braşov, Strada Porţii Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghete al D-nului I. Săbădeanu.)

Recomandă Onor. public la casurĭ de mórte, aşeḑămêntul său de înmormêntare bogat asortat în carĭ tóte obiectele, atât sortele mai de rênd, cât şi cele mai fine, se pot căpăta **cu preţurĭ ieftine.**

Comisiune şi **depou de sicriurĭ** de **metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor **sicriurilor** de **lemn,** de **metal** şi **imitaţiunĭ** de **metal** şi de **lemn** de **ştejaru.**

Depou de **cununĭ** pentru monumente şi **plantici** cu preţurile cele mai moderate.

Representanţă de monumente de **marmură,** carĭ **funebre proprii cu 2 şi cu 4 cai,** precum şi un **car funebru** vênăt, pentru **copii,** precum şi cioclii.

Comande întregĭ se esecută **prompt şi ieftin,** iau asupră-mĭ şi **transporturĭ de morţĭ în strĕinătate.**

La casurĭ de mórte a se adresa la

E. Tutsek.

6—*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SALONUL CEL MARE din etaj și **câteva odăi** în parter dela

Casa Reuniunei de patinat

sunt de inchiriat pentru **lunile de vară**, și cu condițiuni potrivite și pentru érnă, din **15 Martie a. c.** sunt fórte acomodate pentru **Ateliere, Birouri, Grădini de copii** etc.

Informațiĭ mai de aprópe se pot lua dela presidentul Reuniunei de patinat **D-l Alfred Schnell**, senator.

2—5.

Lista de vinuri

din Pivnița Eszterházy

Vin din 1903 (heuriger)	ltr.	36 cr.
A máshegyi . .	per „	40 „
Bakator (1901) .	„ „	50 „
„ (1900) .	„ „	60 „
„Auslese“ . . .	„ „	70 „
Sauvignon . . .	„ „	fl. 1.—
Ausbruch . . .	„ „	1.20

Vinuri negre:

Schiller	per litr.	40 cr.
Vin negru . . .	„ „	50 „
Tugela drops (Ménes)	„	70 „

La cumpărare de 10 litri din soiul acesta, dus acasă 4 cr. mai ieftin, asemenea la export la sate cel puțin 50 litri cu 1[illegible] cr. mai ieftin la litru.

WILHELM KOPONY.

Recomand Onor. cetitori

Magazinul meu

de haine gata pentru bărbați, adulți și copii,

cu prețuri fórte ieftine.

Croelă escelentă!

Un costum pentru bărbați	cor.	16.—
„ Pardesiu	„	21.—
„ Raglan séu ulster . .	„	23.—
„ Costum de adulți . .	„	12.—
„ „ „ copii dela 3—10 ani . .	„	5.—
„ Pardesiu de copii . .	„	9.—
Pantaloni de bărbați Kamgarn	„	7.—
„ „ „ „ Chewiot	„	5.—
„ „ pentru adulți	„	3.50
„ „ de copii dela 3—10 a.		2.70

și mai sus.

MAGAZINUL pentru

CONFECȚIUNI DE DAME

se află în Strada Porții nr. 3.

Mare asortiment din cele mai nouĕ modele

cu prețuri fórte ieftine.

Un Paletot de tómnă . . .	12	cor.
O Pelerină duplă	11	„
Un Paletot de Demaselă . .	9	„
O Pelerină de fetiță . . .	5	„
„ Pelerină de postav negru .	18	„
Un Hawelok de Damă . . .	13	„

și mai sus.

Strada Porții nr. 11. **ASCHER B.** **Strada Porții nr. 3.**

Specialități de costume pentru copii.

Se vinde și cu plata în rate.

Cel mai mare DEPOSIT de CIASORNICE

H. OSTER SETZER

BRAȘOV, Strada Porții nr. 16.

Numai singur are vêndarea

Ciasornicilor PANORAMA patent,

invenție nouă, cu mai multe portrete ce se învirtesc.

Mare **DEPOSIT** de obiecte de AUR și ARGINT.

Aceste ciasornice se lucréză în mărime de 18‴ și 19‴.

Anker și Cilindre

în aur, argint, oțel și nickel deschise și cu capac duplu.

Portrete propriĭ, se pot asorta și înmulți după plăcerea mușteriilor. E de ajuns a se trimite fotografia respectivului.

Prețurile

acestor ciasornice sunt **fórte ieftine,** și se garantéză mersul regulat.

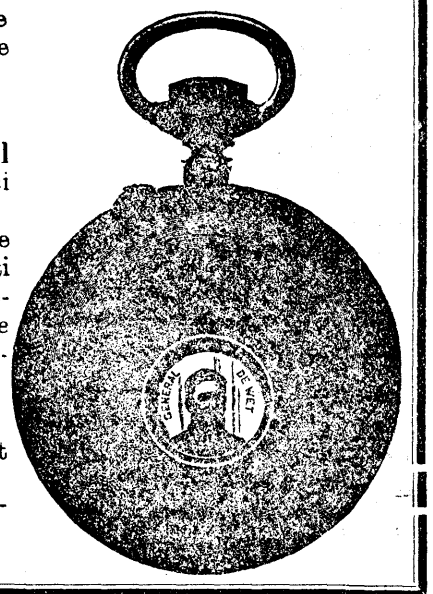

3—6.1302

ISVORUL de APĂ AMARĂ

FRANCISC IOSIF

se distinge

după declarațiunile autorităților medicale:

„Resultat în totd'una sigur și mulțumitor“.
Prof. Dr. Erhardt, Berlin, director al clinicei medic.

„Chiar și în cantități micĭ are efect și nu este desagreabilă la beut“. **Prof. Dr. Kussmaul, Heidelberg**, director al clinicei medic.

„În cantitate mică, abia 150 gr. are efect sigur.“
Prof. Dr. de Korányi, Budapesta, director al clinicei medicale.

„În general lăudată ca avênd gust bun“.
Prof. Dr. de Behl, München, director al instit. patologic.

„Un gust mult mai bun, decât la alte ape“.
Dr. Hofmeyer, Berlin, medic dirigent al spitalului Elisabet.

„Produce efect chiar și în casul, când intestinul este iritabil, fără durerĭ și fără greutăți“.
Prof. Dr. de Leube Würzburg, director al clinicei medicale.

„Întrebuințarea este liberă de orĭ-ce consecințe desagreabile.“
Prof. Dr. Baccelli, Roma, directorul clinicei medic.

„Supără acțiunea stomacului, mai puțin de cât alte alte ape minerele.“
Prof. Dr. Theodori, Bucurescĭ, medicul regal.

„Chiar la întrebuințare mai îndelungată nu provócă indisposiții“.
Prof. Dr. de Bamberger, Viena, director al clinicei medic.

„Efect uniter, fórte bun, chiar și la întrebuințare mai îndelungată“
Prof. Dr. Drasche, dirigintele secț. V., a spitalului general.

„Se întrebuințéză cu folos până în ultimul timp.“
Prof. Dr. Schauta, Viena, director al clinicei I., pentru bóle de femei.

Certificatul ministrului de rĕ boiŭ c. și r. (secția sanitară) în Viena.

„Apa amară Francisc Iosif are aprópe fără escepție efect sigur și repede, necausând nicĭ chiar la întrebuințare mai îndelungată indisposiții secundare. Bolnavii o beau bucuros din causa gustului plăcut.“

APA MINERALĂ „FRANCISC IOSIF“

Se pote căpăta in tóte depositele cunoscute de ape minerale.

DIRECȚIUNEA ÎN BUDAPESTA.

Spre a se asigura contra amăgirilor, consumentul sĕ cérā expres „Apa amară „FRANCISC IOSIF“. 3—20.1301.

1500 părechi de ghete diferite,

pentru **bărbați, dame și copii, marfă garantat solidă,**

din causa lipsei de loc, **se vênd ieftin de tot,** chiar sub prețul costului,

în Prăvălia de ghete

IOAN SABADEANU

Brașov, Strada porții nr. 10.

Folosèscă fiie-care **ocasiunea**, pentru de a cumpăra **ieftin marfă bună.** 8—12

Țigle de Cement de acoperiș (Langfalz)

fórte resistente contra intemperiilor. Material ușor de acoperit și de durabilitate nețermurită.

Se capetă cu preț fórte ieftin la Fabrica PORTLAND-CEMENT din Brașov.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Adaus de sfintele Pascĭ la „Gazeta Transilvaniei“.

Hora lui Cuza-Vodă.*)

Frundă verde de migdale,
Dela Milcov mai la vale,
Mai la vale și la deal,
Pe ăst mal, și pe cel mal,
S'a întins o horă mare...
Étă și Cuza călare,
Care strigă 'n fuga mare:
„Trageţĭ hora cu 'nfocare
Din Carpaţĭ și păn' la mare!“
Frundă verde pom rodit,
De când Cuza s'a domnit
Pânile s'au mai dospit,
Ocele s'au mai sporit.
Cuza Vodă sĕ trăéscă,
Oștile sĕ le măréscă,
Pe ciocoi sĕ-i umiléscă,
Țéră mândră sĕ croéscă,
Pe călugărĭ sĕ spășéscă,
Pe clăcașĭ sĕ-i desrobéscă
Cu moșiĭ sĕ-i dăruéscă

V. Alexandri.

Ștefan cel Mare și îngerii.

Când Ștefan Vodă era copil ca de vre-o cincĭ anĭ, s'a dus după fragĭ cu alțĭ copii de séma lui.

Séra, ceilalțĭ copii s'au întors acasă, și băgară de sémă că Ștefănuc — după cum îl desmerdeau ei — nu era. Nĕcăjiți de întêmplarea asta, nicĭ nu se duseră pe acasă, ci fie-care se culcà pe unde l'a ajuns somnul.

Ștefan după-ce a rĕmas singur singurel în mijlocul codrului, o luà la fugă, tot mai în spre mijlocul pădurei, credênd, că a da de margine Intr'o vreme, vede la rădĕcina unui lemn gros o lumină, care ardea fără sĕ se misce, măcar că vêntul și plóia bătea cu tótă puterea. Ștefan îndată ce o luà în mână, mare i-a fost mirarea lui, când se vĕdù în mijlocul unei căsuțe de lemn, în care nu vedea altă ceva de cât douĕ măsuțe încărcate cu luminĭ de céră, o iconiță mică, pe jumĕtate ștérsă, răzimată de o carte grósă și putredă de veche.

Căldura de acolo îl muià așa, că fără de voia lui, adormi cu lumina în mână. Când era cam pe la miedul nopții, se trezì din somn, simțind că i-a smuls cineva lumina din mână. Ișĭ deschise încet ochișorii și se spăimêntà, vĕdênd la cele douĕ mese doi moșnegĭ mai bĕtrânĭ de cât orĭ-care ómenĭ din lume; carĭ de bĕtrânĭ ce erau nicĭ genele nu și-le mai puteau ridica. Bĕtrânii se rugau stând în genunchĭ înaintea iconiței.

— Bine că ne-a adus Dumnedeu pe acest copilaș, dise unul din bĕtrânĭ.

— Așa, mai mare bine nu am avut nicĭ-odată. Era sĕ murim de sete și de fóme, neavênd cine sĕ ne aducă cele trebuincióse. El ne-a aduce, așa ne-om putè ruga fericiți de aicĭ înainte, fără sĕ mai avem grijă și de ale gurei.

— Așa e, dér cum are sĕ-l cheme, ce nume o sĕ-i dăm?

— Are el nume, și încă un nume frumos, care cu vremea are sĕ fie nume sfânt pentru némul lui.

— Si cum așa?

— Bine. El e un copil bun, cu frica și credința lui Dumnedeu, s'a purta bine, că numai așa o sĕ i-se sfetéscă norocul, care de mult plânge de dorul lui.

— Décă-i așa cum dicĭ, fie. Și sculând copilul, îl mânară, ca sĕ le aducă nisce rădĕcinĭ de buruenĭ, din care îșĭ făceau moșnegiĭ de mâncare, și ca rĕsplată din când în când îi mai da și lui câte-o lingură de zamă rĕmasă pe fundul ceaunașului (căldărușei).

* * *

Trecură vre-o câțĭ-va anĭ, de când Ștefan slugea moșnegii, și în vremea asta, din mic și slăbuț ce era, se făcù un băetandru voinic și spătos, mândru și frumos de sĕ te tot fi uitat la el.

Odată mergênd, ca de obiceiŭ, după rădĕcinĭ prin codru, vede o pasére cum nu mai vĕdùse nicĭ odată, căcĭ de unde sĕ fi vĕdut pasĕre cu clonțul de diamant, cu ochii ca stelele, cu trupul ca de aramă, cu penele de aur și cu piciórele de argint.

— Bine că te-am întîlnit fĕt-frumos, că-i multă vreme de când te caut. Ștefan sta ca înlemnit, plin de spaimă, când a audit'o grăind vorbe omenescĭ.

— Nu-ți fie frică de nimic, că nu e nimenĭ pe aicĭ, care sĕ ne vadă și sĕ ne audă, numai noi suntem singurĭ singurei, dimpreună cu Dumnedeu, care e în tot locul de față. Mergĭ și du moșnegilor tĕi rădĕcinile și spune-le că îngerul țĕrii tale te chiémă într'ajutor.

— Dér cine escĭ tu, pasĕre măiéstră, că de escĭ arma satanei, sĕ te alung din codriĭ aceștia, unde satana nu a avut putere sĕ între; ér de escĭ o stafie necurată, sĕ mĕ ascund de la fața ta.

— Nu sunt nicĭ stafie, nicĭ arma satanei, sunt norocul tĕu și a țĕrii tale învrăjbite. Mergĭ ia-ți rĕmas bun de la cei doi moșnegĭ creștinĭ și cerêndu-le binecuvêntarea părintéscă, rógă-i ca în rugăciunile lor sĕ nu uite de tine și de draga ta țĕrișóră.

Ștefan făcù după cum l'a învĕțat pasĕrea.

Moșnegii audindu-i, vorbele îi dară binecuvêntarea dicênd:

— „Mic ai fost când ai venit aicĭ, mare te ducĭ, dér mai mare sĕ te întorcĭ; mare în fapte și în virtuțĭ, că atuncĭ și Dumnedeul părinților și al moșilor noștri ț'or binecuvênta pașiĭ tĕi. Mergĭ, darul lui Dumnedeu te luminéză în tóte căile tale. Nu uita însĕ nicĭ-odată, că nimic fără Dumnedeu, și că unde primejdia e mare, acolo e și Dumnedeu mai aprópe“.

Când cei doi bĕtrânĭ sfîrșiră cu binecuvêntarea, casa se lumină și ei se făcură nevĕdutĭ, căcĭ nu erau altcineva de cât doi îngerĭ anume trimișĭ de Dumnedeu, ca sĕ-l îndrepte pe căile cele sfinte.

Intorcêndu-se Ștefan, fața îi sclipea ca lumina sórelui, ér pasĕrea cea de mai nainte nu o mai găsi, ci în locul ei găsi o fată înaltă tocmai cât el, și frumósă, ca și care nu mai vĕdùse nicĭ-odată.

— Lui Ștefan îi picà dragă. Fata însĕ îi dise:

— Ștefane, de vrei, ca sĕ-mĭ fi drag, și sĕ-ți fiu nevastă, trebue sĕ bațĭ dușmaniĭ țĕrei tale.

— Și cum? — întrebà Ștefan, căcĭ eu sunt sĕrac fără de sprijin și fără de tistie.

— Sprijinul e la Dumnedeu, — ér eu îțĭ sunt norocul, care tot-déuna te-oiŭ duce pe căile cele bune. Rógă-te lui Dumnedeu, ca sĕ-ți binecuvênteze pașii tĕi, și pune jurămênt sfânt înaintea lui, că-i ține tóte poruncile lui.

— Așa sĕ fie, dise Ștefan, și cădênd în genunchĭ se ruga a tot puternicului D-deu, ca sĕ-i dee sprijinul lui cel dumnedeesc, jurându-se că i-a ține poruncile.

Atuncĭ audi un glas din cer, înțeles numai de el prin care Dumnedeu îi binecuvêntà toțĭ pașii lui.

Stefan ridicându-se în picióre, întinse mâna fetei celei frumóse și-i dise:

— Iți mulțumesc, că m'ai scos din desișul codrului; că mĭ-ai dat aceste învĕțăturĭ, și mĕ rog sĕ nu mĕ uiți. Uite țéra plânge de nĕcaz, merg ca cu ajutorul lui Dumnedeu și al tĕu s'o scap din gura celor ce vréu s'o înghită.

Fata, sărutându-l pe frunte, se făcù nevĕdută, și așa nevĕdută l'a însoțit în tóte lucrurile, până ce Ștefan a fost chemat în cea lume.

Lumea crede, că el n'a murit, fără s'a înălțat la cer cu trup cu tot, ca sĕ-și deie samă de faptele lui bune și creștinescĭ.

(Din cartea „Ștefan Vodă cel mare și sfânt“ de S. Teodorescu-Kirileanu.)

Procesul lui Isus.

După Alex. Raffay.

Cel mai viforos și mai sbuciumat period în viéța Mântuitorului, a fost sĕptĕmâna lui din urmă, ér unul din evenimentele cele mai însemnate, fù procesul ce i-s'a făcut înaintea marelui sfat evreesc și a locțiitorului Iudeei.

Motivul acestui proces a fost fără îndoială ura adêncă, ce o nutriau față cu Isus și activitatea lui popii cei marĭ ai Evreilor, secondațĭ de cărturarĭ și farisei. Ura acésta și-a ajuns culmea atuncĭ când Isus cu prilegiul sĕrbătorii Pascilor s'a dus la Ierusalim.

Jidovii începeau sĕrbătorile Pascilor în 15 Nizan (7 Aprilie) și țineau întréga sĕptĕmână. Cu șése dile înainte de sĕrbătóre, la 9 Nizan, a sosit și Isus cu peregrinajul de cătră Iericon spre Betania în Ierusalim. Manifestațiunile de simpatie cu carĭ a fost întêmpinat din partea poporului, au provocat în mĕsură și mai mare ura preoțimei și a societății jidovescĭ distinse. Aceștia vedeau înaintea lor o nouă putere. pe care poporul o întêmpina cu bucurie, căutând la Isus ca la Mesia cel promis de profețĭ. Din causa acésta, deodată cu întrarea lui Isus în Ierusalim, sórtea lui fù pecetluită. Nu mai era iertat sĕ iésă viu din cetate.

Preoțimea i-ar fi pus capĕt iute și degrabă, décă nu s'ar fi temut de furia poporului adunat la sĕrbătóre și de revoltarea acestuia, vĕdênd primejduirea vieții iubitului sĕu profet. Étă de ce marii jidovilor au hotărît, ca sĕ nu pună mâna pe Isus până după sĕrbătóre, când poporul din provincie s'ar fi împrăsciat, părăsind cetatea. Isus ar fi putut, decĭ, sĕ se misce liber încă o sĕptĕmână întréga, décă unul din apostolĭ, Iuda Iscarioténul, n'ar fi venit în ajutorul supremului sfat jidovesc.

Când în séra dilei de 13 Nizan, Joia, Isus a ținut cina cea din urmă (taină)cu apostolii și învĕțăceii sĕi și fiind târdiu nóptea nu voia sĕ mai mérgă în Bethania, el eși pe muntele Olivilor în grădina Getsemane, ca acolo sĕ petrécă nóptea în rugăciunĭ, — Juda a credut sosit timpul de a-l vinde. Incă în decursul cinei s'a dus la comandantul gardei bisericei, și acesta împreună cu soldații și cu câțĭ-va ómenĭ de încredere ai archiereului, condușĭ de Iuda, au prins pe Isus.

Isus a fost dus la casa archiereului. Aicĭ însĕ nu i-au făcut îndată judecata. Mai întâiŭ trebuiau sĕ găséscă motive și pretexte pentru proces și mai ales sĕ se lămuréscă asupra întrĕbării, décă înainte de sĕrbătóre sĕ putea orĭ nu sĕ aducă și sĕ esecute o sentință de mórte? Pentru a face acésta, mai marii jidovilor trebuiau sĕ-și ia refugiu la viclenie și ilegalitate.

Jidoviĭ aveau pe atuncĭ trei instanțe (forurĭ) judecătorescĭ: un colegiu din 3 membrii, și 2 corporațiunĭ legiuitóre, una din 23 și alta din 71 membrii. Cea din urmă, ca for suprem, se numia „marele consiliu“ (Sinedriu), cealaltă „micul consiliu“. Pedépsa cu mórte și crimele mai marĭ aparțineau sferei de drept a consiliului celui mare.

Incă des de diminéță, după primul serviciu divin, s'a întrunit acest consiliu în ședință și a rĕmas împreună până séra. Pentru ținerea desbaterilor însĕ nu era nevoie, de cât de 23 membri, carĭ permanent sĕ rĕmână în ședință. Președintele consiliului era tot-déuna cel mai cu autoritate, séu cel mai învĕțat dintre judecătorĭ, pe care-l numiau „principe“. Pe timpul acela, așa se vede, președintele consiliului era Ana, socrul archiereului Caiafa. La ședință au fost presenți amêndoi: socru și ginere.

In mod ilegal, cu Isus au ținut judecată nóptea, și încă nu înaintea marelui consiliu (Sinedru), ci înaintea consiliului celui mic. Pertractarea din decursul nopți avea sĕ fie numai pregătitóre. Timpul însĕ era scurt și nicĭ un minut nu trebuia sĕ se pérdă cu formalitățĭ. Isus nu putea fi ținut arestat pe timpul sĕrbătorilor, din mai multe cause. De aceea lucrul trebuia făcut astfel, ca marele consiliu sĕ n'aibă alt-ceva de dis, de cât sĕ pronunțe sentința. Procedura întrégă o îngreuna împrejurarea că în puterea nopții fórte cu anevoie se puteau găsi martorĭ. Evangeliștii încă amintesc, că multă vreme nu s'a putut ajunge la nimic, de óre ce nu se puteau găsi martorĭ, carĭ sĕ nu se contradică, ér după legea jidovéscă numai fasiunile *la fel* a doi martorĭ puteau sĕ fie hotărîtóre. Cu mare greutate s'au putut afla doi ómenĭ, carĭ au spus, că cu ocasiunea curățirei templului, Isus a dis: *„Voiŭ dĕrîma biserica acésta și în trei dile voiŭ zidi-o din nou“*. Ințelesul acestor cuvinte era, firesce, dubiu. Inșișĭ evangeliștii nu se unesc asupra lui. După unul din ei, Isus a vorbit despre biserica făcută de mână omenéscă, după altul însĕ a înțeles biserica corpului sĕu. Evangelistul Ioan, care spune acésta, adauge, că nicĭ învĕțăceii n'au înțeles, de cât după înviere, cuvintele lui Isus. Acusarea acésta însĕ era fórte importantă, căcĭ la Jidovĭ profanarea templului se considera crimă mare. Tot din causa acésta l'au încurcat Jidovii în proces și pe profetul Eremia, ér pe primul mucenic Ștefan, l'au ucis cu pietrii.

Cât de mult au dejucat Jidovii justiția legală în nóptea acésta, se vede și de-acolo, că archiereul după ridicarea acusărei, l'a întrebat îndată pe Isus: „Ce dicĭ la învinuirea acésta? Ai vr'o scuză?“ Isus însĕ *n'a rĕspuns nimic.* Se póte, că a tras la îndoială competența acestui tribunal privat, dér se póte și aceea, că a aflat de prisos sĕ dea esplicărĭ și sĕ se apere înaintea unor ómenĭ capabilĭ pentru un joc atât de infam.

Atuncĭ archiereul c'un adênc dispreț l'a întrebat din nou pe Isus: „Dér tu escĭ Mesia? Fiiul gloriilor?“ Isus cu liniște maiestatică a rĕspuns: *„Tu dicĭ“*! Acéstă mărturisire clară o întregì, dicênd: *„Ba veți vedé pe fiul omului ședênd de-a drépta puterii și venind pe norii ceriului“*. Nu trebuia mai mult, de cât atât. Archiereul sfîrticându-șĭ haina în semn de doliu și de mâhnire, se întórse cătră soții sĕi și dise: „Ce ne mai trebuesc mărturiĭ? El blasfemie grăesce. Care e părerea vóstră?“, și cei de față strigau c'un glas: „E vrednic sĕ móră!“ ér cei mai fanaticĭ năvăliră spre Isus, l'au scuipat, l'au pălmuit, l'au înjurat și batjocurit.

Tocmai acéstă isbucnire fanatică a urei și violențele sĕvêrșite dovedesc, că ascultarea din decursul nopții n'a fost o pertractare ordinară judecătoréscă căcĭ erau de față numai prietenii archiereului la casa acestuia pentru-ca sĕ pregătéscă desbaterea cea mare din diua a doua.

A doua di de diminéță s'a adunat sfatul cel mare. Putem sĕ presupunem, că întreg Sinedriul era adunat. Evangeliștii Mateiŭ și Marcu vorbesc în trécăt despre marele sfat, Luca însĕ îl descrie mai amĕnnnțit. Este caracteristic, că în sfatul acesta nu s'a mai dat o însemnătate așa de mare cuvintelor lui Isus referitóre la biserică, ci au tractat mai mult despre misiunea de Mesia a lui Isus. Negreșit, că o causă pentru acésta va fi fost, că pretinsa profanare a bisericei nu era motiv suficient, ca Isus sĕ fie

*) Din manuscrisele Acad. Rom.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

osândit la mórte cu aprobarea autorității romane. Trebuia, decĭ, sĕ se născocéscă alt-ceva pentru a pierde pe Isus. Invinuirea că el se dă pe sine de Mesia, era la tot casul mai acomodată, mai ales décă vor aplica-o și în sens politic. De aceea marele sfat jidovesc a pus greutate numai pe acéstă învinuire, vrênd a afla chiar din gura lui Isus, décă el se dă de Mesia cel promis și de regele Judeilor?

Când însĕ Isus n'a vrut sĕ se dimită în esplicărĭ de natura acésta, căcĭ „și décă va ḑice, nu-i vor crede", el din nou fù întrebat: „Adevĕrat, tu escĭ fiul lui Dumneḑeu?" — *„Voi ḑiceți că sunt"*, rĕspunse dênsul. Atuncĭ marele consiliu a încheiat așa numita procedură de dovedire, declarând: „Ce lipsă mai avem de doveḑĭ noue; au n'a spus el acésta?" Cu alte cuvinte, consiliul a decis, pe basa fasiunei acusatului, ceea ce după codul penal evreesc era ilegal.

O ilegalitate și mai mare a fost însĕ forțarea procesului și grabnica lui pertractare. După procedura penală evreéscă, o sentință osînditóre, mai ales când se tracta de pedépsa cu mórte, nu numai că nu se putea esecuta, dér nu se putea nicĭ publica în una și aceeașĭ ḑi. Mai departe, tot după procedura penală evreéscă nu era permis sĕ se desbată afacerĭ criminale în ḑiua care preceda imediat sĕrbătorii. Cu ocasiunea acésta ḑiua de 14 Nizan era ḑiua de pregătire pentru sĕrbătóre (paraskeve) și astfel nu era iertat sĕ se aducă judecățĭ. Adevĕrat, că nu se scie cu siguranță, décă dispositiunea acésta a legii era obligătóre și pentru Ierusalim și pentru epoca în care a trăit Isus, căcĭ într'un loc al Talmudului, în care se vorbesce despre Pascĭ, se ḑice, că „în locurile unde se obicĭnuesce a se lucra până la amiaḑĭ în ḑiua ce precedéză serbărei, acolo se pot face judecățĭ, unde însĕ nu se obicĭnuesce a-se lucra, acolo nu se póte nicĭ judeca". Decĭ ocupațiunea de tóte ḑilele și astfel și legiuirea se putea face, prin abus ce e drept, și în 14 Nizan cel puțin până la amiaḑĭ. Procesul lui Isus, însĕ, cu sentință cu tot, era sfîrșit la amiaḑĭ, căcĭ se temeau Judeii, că décă, contrar legii, vor întârḑia cu judecata, nu numai că n'ar fi putut din causa sĕrbătorii sĕ osîndéscă pe Isus, dér ar fi fost siliți sĕ-l libereze, fiind-că sĕrbătórea acésta era rênduită spre amintirea liberării lor (de sub jugul lui Faron) și nu le era iertat sĕ țînă în robie pe nimenĭ. Din causa acésta s'au grăbit ei sĕ ducă pe Isus înaintea lui Pilat cu sentință gata, pentru-ca Pilat se confirme și sĕ esecute sentința....

S'au dus așa-dér la Pilat. Traversând piața principală și ajungând cu Isus la pretoriu, l'au dat dimpreună cu actul de acusare și cu sentința de mórte pe mâna lui Pilat. Judecătorii înșiși n'au întrat cu Isus în pretoriu, ci au rĕmas afară în jurul scaunului de judecată. Causa pentru care n'au întrat și ei în pretoriu era, că aprópe fiind sĕrbătórea, nu puteau sĕ între în edificiu păgân, fără a nu-șĭ spurca sĕrbătórea; de altă parte, tocmai prin acésta voiau ei sĕ accelereze confirmarea și esecutarea sentinței. Nicĭ prin gând nu le trecea, că Pilat are sĕ ridice obiecțiunĭ contra sentinței aduse. S'au înșelat însĕ.

Din actele procesului, Pilat nu era pe deplin în clar asupra afacerei. După drept locțiitorul era dator sĕ controleze orĭ-ce sentință și sĕ împiedece o eventuală nedreptate. De aceea Pilat eși afară din sala oficială a pretoriului, și a întrebat pe Judei:

— „Cu ce învinovățițĭ voi pe acest om?"

Intrebarea acésta îi mâhni grozav pe Jidovĭ, și rĕspunseră:

— „Décă n'ar fi vinovat, nu l'am fi dat pe mâna ta!"

Pilat însĕ n'a găsit în acésta nicĭ un motiv suficient pentru pedépsa cu mórte, și a ḑis Jidovilor: „Luați-l și-l judecațĭ după legile vóstre, căcĭ voi lege avețĭ".

Jidovii atuncĭ se spăimêntară și-șĭ ascunseră planurile criminale când ḑiseră: „De cât, nouĕ pe nimenĭ nu ne este iertat sĕ omorîm". Și pentru-ca totuși sĕ-șĭ ajungă scopul, au început sĕ vorbéscă lui Pilat despre pretențiile de Mesia ale lui Isus și despre scopurile lui politice, ḑicênd că cel ce se mărturisesce pe sine a fi Mesia, adecă regele Judeilor, acela este potrivnicul împĕratului și un rĕsvrătitor.

Din vorbele Judeilor Pilat a înțeles lămurit intențiunile lor. Ómenii aceștia, șĭ-a ḑis, vréu cu orĭ-ce preț sĕ omóre pe Isus. Atuncĭ Pilat șĭ-a propus sĕ nu lase a-se sĕvêrși un astfel de omor. Voia sĕ afle mai întâiŭ, în ce stă chemarea lui Isus ca Mesia? De aceea mergênd la Isus, l'a întrebat: „Tu escĭ regele Judeilor?" Isus a rĕspuns afirmativ, dér a declarat îndată, că împĕrăția lui nu e din lumea acésta, el a venit pe lume, ca sĕ mărturiséscă de adevĕr.

Pilat vĕḑù acum clar, care este situațiunea. Vĕḑù că stă înaintea lui un „fantast religios", care a venit în conflict cu Jidoviĭ pentru adevĕrurile ce le mărturisesce. De aceea i-a ḑis cam dispretuitor: „Spune-mĭ dér, care este adevĕrul". Apoi eșind afară, a declarat Jidovilor, că *nicĭ o vină nu află într'ênsul.*

Jidovii începură acum sĕ fie fórte îngrijați, că vor scăpa din mânĭ pe Isus. Vociferau și proferau tot felul de acusărĭ contra lui Isus. Il învinuiră, că de la Galileia și până la Ierusalim pretutindenĭ a rĕsvrătit poporul.

Auḑind Pilat despre Galilea, l'a trimis pe Isus la principele Galileei, care din incidentul sĕrbătorilor se afla și el în Ierusalim. Insĕ Irod Antipa numai din faimă și numai în urma vindecărilor miraculóse cunoscea pe acest „blând profet rĕtăcitor"; astfel fără nicĭ un resultat l'a trimis pe Isus îndĕrĕt la Pilat. Vĕḑênd Pilat, că nicĭ Irod nu află vre-o vinovăție în Isus, voia într'adevĕr sĕ-l libereze. Pentru-ca s'o pótă face acésta între forme legalei, șeḑù în scaunul de judecată și de acolo proclamă *nevinovăția* lui Isus.

Pilat mai voia sĕ înmóie și inimile Jidovilor. Lĭ-a adus aminte de obiceiul lor, de a libera cu ocasiunea sĕrbătórei pe un rob evreu. De astă-dată, decĭ, le puse înainte pe doi robĭ: pe „pacĭnicul și blândul profet", care se ḑicea Christos, și pe Barraba, un scelerat, care a ucis un om pe stradă. Pilat era convins, că dintre cei doi robĭ, Jidovii vor cere pierḑarea lui Barraba. S'a înșelat însĕ, Jidovii fanaticĭ turbând de furie au pretins cu glas mare liberarea lui Baraba. Pilat, consternat, întrebà: „Dér ce sĕ fac cu Isus, care se chémă Christos?" Ér céta setósă de rĕsbunare striga într'una: „Rĕstignesce-l, rĕstignesce-l!"

Pilat tot mai șovăia încă, și cu tóte că prin întrebarea de mai înainte s'a angajat în câtva față de Evrei, căută totușĭ o modalitate de a salva pe Isus. Jidovii îl acusară atuncĭ și pe el, că ar sĕvêrși o infidelitate față cu împĕratul, décă nu va esecuta pe Isus, care se numesce pe sine rege. Pilat cunoscea bine viéța de stat romană și o astfel de acusare ușor l'ar fi putut disgrația la Roma. Decĭ aruncând tótă rĕspunderea pe Jidovĭ, a cedat forței, și a dat pe Isus pe mâna soldaților, ca sĕ fie rĕstignit....

Inimiciĭ lui Isus au triumfat, l'au osândit și tîrît la mórte pe cruce. Șĭ-au ajuns scopul. Noi însĕ sĕ nu-l mai urmăm cu istorisirea în drumul spre Golgota, căcĭ esecutarea sentinței n'a fost pentru Isus mai amară, de cât esperiența ce a făcut'o el cu ocasiunea aducerei sentinței, când a vĕḑut ura neînfrânată a dușmanilor sĕi, patima, nedreptatea și lipsa lor de caracter.

(„B. H.")

Prinde-mi-te-așĭ!...

Musica de *M. C. Linaru.**)

Prinde mi-te-așĭ, mândro 'n cale
Când te 'ntorcĭ de la isvor,
Sĕ te țiu de cingătóre
Și sĕ-țĭ cat în ochĭ cu dor....

Prinde-mi-te-așĭ, mândro, séra,
Când te 'ntorcĭ de la arat,
Sĕ-țĭ spun tainic, în șoptire,
Dorul meu ne-astêmpĕrat....

Prinde-mi-te-așĭ, mândro 'n horă,
Sĕ te strîng de mânĭ cu drag
Și, jucându-mĕ cu tine,
Sĕ uit patima ce trag!...

Prinde-mi-te-așĭ mândro, nóptea,
Când la șeḑĕtóre torcĭ,
Ca sĕ-țĭ spun cum tu cu ochiĭ
Mĕ sucescĭ și mĕ întorcĭ...

Prinde-mi-te-așĭ singurică,
Când te 'ntorcĭ, séu când pornescĭ,
Sĕ te 'ntreb, mândruțo dragă
Décă simțĭ, că mĕ iubescĭ...

Prinde-mi-te-așĭ de te-așĭ prinde,
Ḑĕu, odată măniat,
Ca sĕ-mĭ scot focul pe tine
Intr'un tainic sărutat!...

Marion.

*) Poesia de mai sus e tradusă și în franțuzesce, de M. C. Linaru.

Oul de Pascĭ.

Oul, ca simbol al vieții și al morții, a fost cunoscut nu numai de popórele străvechĭ păgâne, ci și la popórele despre carĭ ne vorbesce biblia. Urme despre acésta aflăm în biblie unde se ḑice, că pe când pămêntul era nevĕḑut și nedesĕvîrșit încă, când totul era ascuns în întunerec, spiritul Domnului plutea pe de-asupra apei — ér acest spirit era simbolisat printr'o pasĕre.

Străvechii slavĭ păgânĭ credeau, că lumea s'a creat dintr'un ou. Legenda acésta este cunoscută și la Rușĭ, Polonĭ și Cehĭ, și la alte popore slave. Cosmogonia încă derivă lumea dintr'un ou. Chaosul din care s'a desfăcut lumea, era închis într'un ou, care crepându-se în două, dintr'o parte s'a născut bolta cerésca, din cea-laltă parte pămêntul. Acésta este ce la popórele străvechĭ a dat însemnătate oului, din care causă păgânii considerau oul drept cel mai însemnat dar.

Persii d. e. îșĭ dăruiau în ḑiua anului nou *ouĕ roșii*, tot așa cum îșĭ dăruesc în ḑilele nóstre creștinii la Pascĭ. Scriitorul roman Plinins spune, că cu ocasiunea sĕrbătorilor mai marĭ, a jocurilor și diferitelor ritualii, era în us la Romanĭ împărțirea de ouĕ ca dar. E de interes sĕ se scie, din ce causă darurile în ouĕ se fac la creștinĭ tocmai la Pascĭ și nu la alte sĕrbătorĭ?

Una din cause este a-se căuta, firesce, în aceea, că sĕrbătórea Pascilor este în sine espresiunea trecerei din mórte la viață, ér oul încă este simbolul morții și vieții.

Un scriitor oriental caracteriséză astfel însemnătatea oului Pascilor:

In taina oului se află viéța cea nouă, el servesce, decĭ, de simbol al învierii lui Christos; colórea roșie, însémnă sângele. Creștinii de mai târḑiu nu foloseau la Pascĭ numai ouĕ vapsite cu o colóre, ci încrustau în cója ouĕlor diferite litere și făceau pe ele și diferite figurĭ. La început desenurile acestea aveau caracter pur religios d. e. inițialele numelui lui Isus Christos, învierea lui, vergura Maria, ângerĭ, bisericĭ, crucĭ, clopote, odăjdii etc. Numai mai târḑiu era la modă a-se desena pe ouele roșii florĭ și alte figurĭ profane. Ba mai în urmă cultul ouelor de Pascĭ șĭ-a pierdut așa de mult din originalitate, încât în loc de ouĕ naturale au venit la modă darurile în zaharicale ovale, săpunurĭ și alte obiecte în formă de ou.

Cultul ouelor naturale de Pascĭ este desvoltat mai ales în Orient, deși e cunoscut și la popórele apusene, ca Francesii, Germanii etc. La Slavĭ încă e fórte desvoltat acest cult, mai ales la așa numiții Rușĭ micĭ. La aceștia locuitorii mănăstirilor tăcute sunt adevĕrațĭ artiștĭ în înfrumsețarea oului de Pascĭ. In museul din Praga se póte vedé o bogată colecțiune de ouĕ de Pascĭ.

Cânele cuminte.

(Povestire.)

Trecuse cam un an de ḑile după rĕsboiul de trei-ḑecĭ de anĭ. Mareșalul, contele de Torstenson, pe care, după reîntórcerea lui victoriósă din Germania, Cristina, regina Svediei, îl numise guvernor, locuia în palatul sĕu din Stockholm. Într'una din ḑile se opri înaintea palatului o trăsură și un servitor anunță, că contesa bohemă S. ar dorì sĕ vorbéscă cu guvernorul.

Contele de Torstenson o poftì sĕ între în palat. Contesa se coborî din trăsură și, însoțită de un țĕran simplu svedian, care ținé un cățeluș în brațe, întrà în palat. Servitorimea guvernorului nu voia sĕ lase sĕ între și țĕranul cu cățelușul, dér contesa stărui, că cățelul trebue sĕ mérgă cu ea, fiind-că tocmai pentru el se cértă cu omul acesta și vrea sĕ céră judecata guvernorului în privința acésta.

Întêmpinată cu prevenire din partea contelui de Torstenson, contesa îșĭ cerù mai întâia iertare pentru tovĕrășia ei ciudată, după aceea îi descoperì, că este silită sĕ-i céră ajutor contra acestui om de rênd, care nu voia sĕ-i estradee un câne, ce i-se furase pe timpul rĕsboiului de pe moșiile sale din Bohemia și pentru care, după-ce l'a găsit din întêmplare și l'a recunoscut, a îmbiat deja ca despăgubire suma de șése Caroline în aur.

Guvernorul întrebà pe svedian, care era slugă în otelul unde trăsese contesa, de unde a căpĕtat cățelușul și din ce pricină nu vrea sĕ-l vêndă pe un preț atât de însemnat? Svedianul dădù un rĕspuns neîndestulitor cu privire la modul, cum a ajuns în pesesiunea cățelușului.

Spuse, că l'ar fi cumpĕrat dela o fetiță într'o pădure, cale de mai multe milurĭ departe de Stockholm. Nu vrea sĕ dée cățelușul, ḑise mai departe, fiind-că acesta scie face fel și fel de minunĭ și de când s'a lățit vestea cânelui cuminte, cu mult mai multă lume alérgă la otelul stăpânului sĕu; de altă parte bacșișurile, carĭ le primesce el din pricina cânelui, au întrecut pe departe suma ce i-o îmbie contesa, în sfîrșit, ḑise cu hotărîre: cânele este astăḑĭ al meu și cu atât mai vîrtos nu vreau sĕ-l vênd, cu cât nicĭ dómna nu póte dovedì, că a fost cândva al dênsei.

»Ei bine, atuncĭ sĕ te conving chiar dela animalul necuvêntător, că a fost al meu«, ḑise contesa, și cum pomenì adevĕvĕratul nume al cățelușului, *Fidelio*, acesta, deși țĕranul îl ținé strîns în brațe, se svêrcolea din tóte puterile sĕ scape dela el, și neputênd altfel, mușcă pe țĕran de mână, sărì din brațele lui, lătrând și gudurându-se pe lângă contesă, și la vorbele și semnele ei numai decât esecută câte-va din deprinderile sale.

Contesa luà dobitocul în brațe, îl desmierdà și-l drăgostì și se rugà cu duioșie de guvernor ca, cu vaḑa și puterea sa, sĕ-i ajute a-șĭ recăpĕtă cățelușul. Sluga din potrivă îșĭ cerea proprietatea îndĕrĕt, cerea scutul guvernorului contra pretensiunei îndrăsnețe a dómnei strĕine, și amenință, că se va duce la regina, care de sigur îi va face dreptate, mai vêrtos că regina încă este femeie. și astfel nu se va îndupleca de lacrĕmile femeescĭ.

Contele Torstenson încredință pe slugă dimpreună cu cățelușul unui păzitor, ér pe contesa întristată o conduse în cabinetul sĕu.

— Dómnă, îi ḑise aicĭ, décă nu mai ai și alte doveḑĭ, cu părere de rĕu, dér nu-țĭ pot ajuta nimic. Cânele, fără îndoiélă, astăḑĭ este proprietatea țĕranului. Nicĭ atuncĭ nu l'ai puté cere îndĕrĕt, décă cânele ar fi fost răpit cu puterea pe timpul rĕsboiului, chiar de proprietarul de acum, fiind-că soldatul are óre-care drept asupra prăḑiĭ luate în țéra dușmană.

La aceste cuvinte, pe contesă o năpădiră lacrĕmile. Guvernorul atuncĭ îi ḑise fără incunjur: că nu póte crede, că întristarea dênsei provine singur numai din dragostea cătră cățeluș, ea, ca dómnă tineră și frumósă, ar găsì de bună sémă alte obiecte, spre care șĭ-ar puté îndrepta inima... dênsul crede, mai mult, că aicĭ este un secret la mijloc, care cere, necondiționat, posesiunea cățelului..., de aceea aștéptă dela ea sĕ aibă deplină încredere în el și sĕ-i descopere totul, ca sĕ-i pótă ajuta cu sfatul și cu fapta.

Contesa îi mărturisì, că ochiul lui ager a descoperit causa adevĕrată și nu mai întârḑià nicĭ o clipă de a-i destăinuì supĕrările ei, mai ales că, nenorocirea i-s'a întêmplat pe timpul rĕsboiului și, mijlocit, însușĭ contele a fost pricina. Ea îi povestì următórele:

»Pe când armata svediană sub comanda mareșalului Torstenson, după retragerea-i îndrăsnéță din Schleswig, dobêndì mai multe avantaje însemnate contra comandantului austriac, contele Gallas, și în urma acésta pĕtrunse în Bohemia

BCU Cluj / Central University Library Cluj

spre a se uni cu Rakoczy, principele Transilvaniei, pe atuncĭ domeniile marĭ ale contesei deveniră teatrul rĕsboiului. Armata împĕrătéscă, care voia sĕ se lupte contra Sveḑilor, se încuartiră prin satele contesei, ér generaliĭ, conṭiĭ Matzfeld şi Götzen, se aşeḑară cu cuartierul general chiar în castelul contesei.

Tinĕra contesă se găsea într'o situaṭie fórte strîmtorată. Abia c'un an mai nainte îi murise bărbatul şi în vremile aceste grele, o lăsase c'un copilaş de patru anĭ, fără nicĭ un scut. Ce-i drept, peṭitorĭ erau destui, carĭ cereau mâna frumósei vĕduve, cu deosebire se înbulziau cu dragostea mai mulṭi verĭ scăpătaṭĭ de ai rĕposatului ei soṭ, pentru-că toṭĭ scieau, că băeṭelul era moştenitorul unor domeniĭ estinse de majorat şi de aceea se plătea sĕ-i fiĭ tată maşter un şir óre-care de anĭ.

Contesa refusà cu stăruinṭă pe toṭĭ peṭitoriĭ şi, pe lângă tóte tinereṭele, rĕmase tare şi démnă la locul ei şi, prin acésta, ca un ânger bun a sciut sĕ uşureze şi sĕ abată multe nenorocirĭ, de carĭ se întêmplă în rĕsbóie, până la lupta dela Pankowitz şi până când Sveḑiĭ învingĕtorĭ, luară cu asalt cuartierul generalilor austriacĭ, castelul contesei.

Pe când acum învingĕtoriĭ desfrânaṭĭ prădau castelul preṭios şi-i dădeau foc, pe când servitorimea contesei căutà sĕ fugă dinaintea maltratărilor înfricoşate, ea, cu copilaşul şi cu căṭeluşul se ascunse într'o odăiṭă subpămêntenă, mai îndepărtată. Aicĭ petrecù nedescoperită până ce, în sfîrşit, după sgomotului înfricoşat, se făcù érăşĭ o linişte de mormênt....

Numai acuma a cutezat sĕ iésă din ascunḑĕtóre, ca sĕ caute ajutor pentru sine şi pentru băeṭelul, care plângea de fóme şi, nevĕḑênd în jurul sĕu nimic alta, decât ruine fumegĕtóre, căḑù jos pe locul unde stătuse mai 'nainte capela castelului, din care se mai cunóscea numai o parte a arcului, ce se ridica de-asupra altarului şi rĕmăşiṭele unei crucĭ marĭ, care acum zăcea la pămênt, prefăcută în cărbunĭ.

Abia ḑise aicĭ o rugăciune şi plângênd abia îşĭ strînse la piept copilul, când étă, un soldat svedian sare de după un stêlp şi-şĭ îndreptà puşca asupra ei, voind s'o împusce. In sfîrşit soldatul s'a lăsat de gândul acesta, se apropià de ea şi o întrebà cu asprime: décă ea este contesa! Da! rĕspunse ea spăriată.

Atuncĭ soldatul îi luà cu puterea copilul din braṭe. Rugăciunile ferbinṭĭ şi promisiunile ei nu ajutară nimic. Soldatul rĕmase surd şi fugì cu copilaşul. Mama după el, şi, în turburarea ei, asmuṭà căṭeluşul asupra soldatului, până când ca desperată apucà pe hoṭ de pĕr, strigând necontenit sĕ-l ṭină în loc.

Dér soldatul se înfurià şi ṭinênd c'o mână copilul, care striga şi plângea, cu mâna cealaltă învêrtea turbat patul puscei în jurul sĕu, şi lovì pe contesă în piept cu atâta tărie, încât ea la moment căḑù leşinată la pămênt şi rĕmase fără consciinṭă, până au găsit'o nisce ómenĭ de ai sĕi, carĭ se reîntorseseră într'aceea.

Luptând între mórte şi viéṭă, o duseră pe moşiile mai îndepărtate ale unei rudeniĭ de aprópe a rĕposatului ei soṭ, unde se reculese abia după câteva ḑile.

Adevĕrat, că rudeniile îşĭ dădeau silinṭa sĕ găséscă copilul furat, séu sĕ afle ceva despre el, dér, durere, n'au dat, decât de hăiniṭa lui plină de sânge, despre care ḑiceau, că au găsit'o în apropierea castelului ruinat. De aicĭ conchideau cu siguranṭă, că soldatul a ucis pe copil. Despre aceea însĕ că ce l'a putut îndupleca la o faptă atât de înfricoşată, nu-şĭ puteau da sémă. Altă urmă despre copil, nu se găsì. Cu el dispăruse şi căṭelul.

Mama nefericită căḑù în melancolie, de credeai că şi-a pierdut mintea. Rudeniile o dădură în îngrijirea unei mănăstirĭ. Ér domeniele soṭului ei le luară în posesiune veriĭ ei, respinşĭ mai nainte, bătêndu-şĭ joc de ea, fiind-că prin mórtea netăgăduită a copilului, tóte moşiile căḑură în mânile lor. Vĕduvei i-s'a dat numai o rentă anuală însemnată.

Când, după câṭĭ-va anĭ de bună îngrijire ce o avù în mănăstire, nefericita scăpà érăşĭ sănĕtósă, şi gândul la copil i-se ivea mai liniştit în sufletul ei, începù tot mai mult şi mai mult a se îndoì despre mórtea copilaşului, fiind-că nu-şĭ putea închipuì nicĭ un motiv omenesc, de ce sĕ fi răpit soldatul svedian copilul şi apoi sĕ-l fi ucis în chip aşa neomenesc.

De aceea, pĕtrunsă de o speranṭă neînvinsă, contesa se hotărì sĕ călĕtorésca din ṭéră în ṭéră, şi sĕ nu se odihnéscă până nu va găsì copilaşul, de ar umbla până la sfîrşitul vieṭiĭ sale.

Chipul răpitorului era viu întipărit în sufletul ei, de aceea mai întâiu se îndreptà spre Svedia, hotărîtă ca, décă mai trăesce, sĕ-i dée de urmă şi sĕ-i céră sémă de viéṭa copilului ei. De câteva ḑile sosise în Stockholm şi, presemn norocos, ea îşĭ regăsì căṭelul, care se pierduse deodată cu băiatul. Povestirea şi-o încheià cu încredinṭarea, că cânele de sigur îi va arăta calea cea adevĕrată, ca sĕ-şĭ recapete copilul. Ea era gata spre orĭ-ce jertfă.

Contele Torstenson o ascultà cu mult interes şi ḑise, după-ce sfîrşì contesa:

— Cumcă copilul D-tale mai trăesce, nu cutez sĕ întăresc, pentru-că multe şi deosebite sunt căile pe carĭ se duc ómeniĭ din lumea acésta. Cu tóte acestea n'a putut murì în felul cum se crede astăḑĭ, că ar fi murit. Rĕsboiul îndelungat, ce e drept, a făcut pe soldaṭĭ durĭ şi împietriṭĭ, dér ucigătorĭ de copiĭ n'au fost nicĭ odată.

După acestea dădù poruncă sĕ fie adusă sluga cu căṭelul într'o cameră d'alăturea, cumpĕrà cu o sumă mare căṭelul dela el şi rugà pe contesă sĕ-l primésca dela dênsul, ca dar, şi o invità cu stăruinṭă ca, până va fi prin Svedia, sĕ şédă la soṭia sa, ca sĕ se pótă interesa cu atât mai mult de causa ei şi sĕ o sprijinéscă cu tóte mijlócele, câte îi stau la disposiṭie.

Contesa bohemă urmà ospitalei învitărĭ şi, pe când soṭia mareşalului o primì cu tótă bunătatea şi cu tótă inima, el puse tóte în mişcare, dóră va da de urma celui ce a răpit copilul. Regimentul însĕ, care odinióră luase cu asalt cartierul austriac şi aprinsese castelul contesei, curênd după aceea a fost cu totul desfiinṭat şi nu se puté afla din cine fusese format.

Sluga, orĭ cât de strict a fost luată la întrebare, n'a putut spune nimic nou despre chipul, cum a ajuns în posesiunea cânelui.

Vĕḑênd mareşalul, că în felul acesta nu dă de nici o urmă, a publicat un apel către toṭĭ, carĭ au servit în regimentul acela şi cari, după lupta dela Jankowitz, au dat năvală asupra cartierului principal al inimicului. Prin apel îi chemà ca, neîntârḑiat sĕ se înfăṭişeze în persónă înaintea lui, ca pentru deosebita vitejie arătată atuncĭ, sĕ priméscă o rĕsplată dela el.

În urma apelului se presentară mulṭĭ, carĭ serviau încă în armată, mulṭĭ carĭ, după rĕsboiŭ, eşiră din armată şi se împrăştiaseră în provinciile cele mai depărtate.

Veneau înaintea mareşalului unul câte unul. El şedea pe o canapea lângă contesa bohemă, care ṭiné căṭelul în braṭe, şi întreba pe fie-care cu deamĕruntul despre cele întêmplate cu ocasia bătăliei amintite, şi a luăriĭ cu asalt a castelului.

În timpul când rĕspundea fie-care, contesa îl fixa ager cu ochiĭ, îl chema mai aprópe şi-i întindea cu mâna ei o monedă de aur, în credinṭă, că îndată ce s'ar apropia răpitorul copilului, căṭelul nu va sta liniştit, şi că, décă i-ar scăpa ei din memorie trăsăturile feṭei aceluia, căṭeluşul, care se pare că l'a urmărit până aicĭ, de bună sémă l'ar recunósce şi ar sărì la el.

Căṭeluşul însĕ se uita prietinesce cu ochii sĕi limpeḑĭ la toṭĭ, carĭ se apropiau de stăpâna lui, şi stătea liniştit în póla ei. Nicĭ contesa n'a observat ceva pe feṭele celor carĭ i-se presentau, ce i-ar fi revocat în memorie trăsăturile urgisite de odinióră.

De altcum, dintre cei mulṭĭ, carĭ se presentară, nicĭ unul nu-şĭ aducea aminte, ca vre-un camarad de al lor, cu ocasia asaltului de atuncĭ, sĕ fi avut de lucru cu vre-un copil; dimpotrivă, a eşit la ivélă, că în ḑiua când, după spusa contesei, s'ar fi întêmplat răpirea, nu numai regimentul acesta, dér întréga armata svediană, era deja departe de castel, şi se pregătia de marş către Viena.

După-ce întâia încercare n'a reuşit de loc, după-ce nu s'a descoperit nicĭ cea mai mică raḑă, din care s'ar puté judeca, că băiatul este mort séu viu, la rugămintea stăruitóre a contesei boeme s'a publicat al doilea apel.

În acest apel făgăduia o rĕsplată însemnată acelui individ, care ar puté spune mai de aprópe de unde se trage şi cum a ajuns în Stockholm căṭeluşul cel vestit pentru isteṭimea lui, care s'a găsit în cutare hotel din Stockholm şi pe care în urmă guvernorul îl cumpĕrase cu banĭ scumpĭ?

Apelul acesta a rĕsunat în tótă ṭéra şi produse mare mirare pretutindenea.

Trecea sĕptĕmână de sĕptĕmână, fără nicĭ un resultat. În sfîrşit se presentà o copilă cam de 18 anĭ şi, în presenṭa contesei, istorisì mareşalului următorele.

— Mama mea, ḑise ea, plecase în rĕsboiŭ spre Germania, ca vivandieră, pe lângă un regiment format mai târḑiu. Spunea, că are sĕ câştige fórte mult şi se va întórce bogată, ca multe alte femei. Pe noi copiiĭ, carĭ nu cunosceam pe tatăl nostru, ne-a lăsat la nisce rudeniĭ. După aceea n'am vĕḑut'o multă vreme. De-odată se rentórce pe neaşteptate, câṭĭ-va anĭ înainte de încheierea rĕsboiului. Între deosebitele lucrurĭ frumóse, carĭ le aduse cu sine şi între carĭ se aflau şi câte-va pungĭ grele cu aur, ni-a plăcut cu deosebire tuturor un căṭeluş, de a cărui isteṭime rară se mira tótă lumea. Numai mama, deşi căṭeluşul se alipea de dênsa, nu-l puté suferì de loc, şi la întrebările curióse ale copiilor, în sfîrşit pomenì odată, că acest căṭeluş îi aduce neîntrerupt în minte vaetele sfâşietóre ale unui băiat, care a fost răpit în rĕsboiŭ dela sînul maicei lui.

După-ce eu atuncĭ am tot stăruit pe lângă mama, sĕ-mĭ spună, ce s'a ales de sĕrmanul copil, mi-a poruncit sĕ tac, ḑicênd, că băiatul a murit. Faṭă de căṭel, mama se făcuse tot mai neprietinósă, pănă-ce odată mĭ-a poruncit sĕ-l duc în pădure şi sĕ-l spânḑur de o créngă, ca sĕ nu-l mai vadă în ochĭ. Eu m'am dus, ce e drept, cu căṭelul de acasă, dér nu l'am ucis, mĭ-a fost milă. L'am dus pe drumul, ce trecea printr'o pădure, l'am îmbiat la toṭĭ trecătoriĭ, până ce în urmă un drumeṭ, care se ducea la Stockholm, l'a cumpĕrat şi mĭ-a dat câte-va parale. Mama se părea că este mai liniştită, vĕḑênd, că mĕ rentorc fără căṭel.

De atuncĭ, amêndouĕ nu am mai schimbat nicĭ o vorbă despre căṭeluş. Numai cam o jumĕtate de an înainte de asta, când mama a fost lovită de apoplexie, a strigat în durerea ei: cânele!... copilul!... şi a închis ochiĭ. —

Istorisirea acésta a făcut o impresie fórte durerósă asupra contesei. Ea credea acum ca sigur, că bĕtrâna vivandieră numai de aceea a putut urî cu atâta amărăciune pe căṭeluş, fiind-că acesta necontenit o făcea sĕ-şĭ aducă aminte de mórtea jalnică a copilului, şi la care, acum nu se mai puté trage la îndoială, a fost de faṭă.

Contesa plângênd cu hohot, îşĭ ascunse capul între perinele de pe canapea. Într'aceea micul căṭeluş, pe care îl slobodiră în odae, recunoscù la moment fata şi sărì vesel la ea. Acésta 'l recunoscù asemenea şi începù sĕ-l giugiulésca.

Căṭeluşul alerga acuşĭ la contesă, acuşĭ la fată, ca şi când ar vrea sĕ le apropie de olaltă. Fata însĕ, care nu înṭelegea acéstă scenă, îngenunchià înaintea contesei, care nu-şĭ putea contenì lacrĕmile, îi neteḑì, în simplitatea ei, cu compătimire obrajiĭ, o conjurà sĕ nu mai plângă, în sfîrşit o rugà cu stăruinṭă, sĕ-i cinstéscă érăşĭ cânele, pentru-că mama, care l'a urît aşa de mult, acum nu mai trăiesce.

Contesa însĕ, strînse cânele la sîn, întinse copilei o pungă cu banĭ şi-i făcù semn sĕ părăséscă odaia.

Întêmplarea contesei n'a putut rĕmâné necunoscută. Ea făcù mare svon şi ajunse până la urechile reginei Cristina. Regina învità pe contesă la sine, ca sĕ-i arate durerea, ce sufere pentru nenorocirea ei.

Contesa însĕ acum era mórtă pentru tótă lumea, şi nu mai aştepta, decât trecerea anotimpului aspru, spre a se rentórce în patria ei şi a deplânge într'o mănăstire pieirea copilaşului iubit.

Pe timpul acesta se îmbolnăvì contele Torstenson şi murì curênd în vêrstă abia de 48 anĭ.

Soṭia lui a îngrijit, ca corpul sĕ i-se transpórte pe domeniile sale, carĭ erau mai îndepărtate. Ea insaşĭ voia sĕ se retragă acolo, cu gândul sĕ fie înmormêntată lângă soṭul sĕu.

Ea stărui pe lângă contesa bohemă, sĕ o însoṭéscă la moşie. Acésta primì bucuros, pentru-că nenorocirile lor făceau ca inimile lor sĕ se simtă şi mai intim apropiate una de alta.

Mareşalul fù înmormêntat cu cea mai mare pompă. O mare parte de luptătorĭ bĕtrânĭ, carĭ părăsiseră de mult armata, se adunară din provinciile cele mai îndepărtate, ca sĕ mai vadă odată pe comandantul lor şi sĕ-i facă onorurile cele din urmă.

Coşciugul se aşeḑase în criptă şi cele douĕ vĕduve îmbrăcate în negru se retrăseseră deja în castel, când de-odată auḑiră dinspre sat un sgomot înăduşit, care le scóse îngrabă în foişorul castelului. De aicĭ zăriră în depărtare o cétă mare de popor, care se mişca ca undele măriĭ, făcênd un sgomot surd. După aceea strigăte: ucideṭi-l! ucideṭi-l!

În strigătele acestea mulṭimea alerga spre castel. Sosind mai aprópe, damele vĕd că mulṭimea urmăresce un căṭeluş, pe care voiau sĕ-l bată cu pietri şi ciomege, strigând: »Un câne turbat, ucideṭi-l!« Cânele însĕ a fost norocos sĕ scape şi alerga din tóte puterile spre palat. Contesa bohemă, spre marea ei uimire, recunoscù îndată în cânele urmărit pe căṭeluşul ei. Plină de spaimă strigà pe favoritul ei pe nume, ca şi când ar fi voit sĕ-l facă cu aripĭ, ca sĕ pótă sbura la ea, tot-odată făcù semn cu batista, ca sĕ opréscă poporul, care fugea în urma lui. Cânele fù norocos sĕ-i lase departe îndĕrĕt, numai dinaintea unui copil ca de 11 anĭ nu puté scăpa, pentru-că acesta, iute ca săgéta, sĕ ṭiné tot în urma lui şi nu lua în sémă repeṭitele strigărĭ ale damelor înspăimêntate, ci arunca după câne mai de multe-orĭ în mod îndemânatic cu pietri, nemerindu-l. Bietul dobitoc ajunse, în sfêrşit, chelălăindu-se, în curtea castelului şi contesa se grăbì a deschide uşa camerei sale, ca sĕ-l scape. Însĕ abia întrase căṭelul sângerând şi abia rĕsuflând în casă, contesa îi puse înainte o farfurie cu apă, parte ca bietul animal sĕ se recreeze, parte ca sĕ se convingă, décă e turbat în adevĕr. Căṭeluşul îşĭ rĕcoria limba cu poftă, când étă, că intrà în odaie copilul cu faṭa înroşită, cu ochiĭ sclipitorĭ şi cu pumnul încleştat, cerând mórtea cânelui, care muşcase pe tatăl-sĕu, aşa de rĕu. Contesa bohemă, care în timpul şederei sale în Svedia învĕṭase pe deplin limba ṭĕriĭ, îşĭ dete silinṭa sĕ mulcomésca pe băiatul iritat şi cercà sĕ îndepărteze dela el pe căṭel, care se tot apropia de copil. Animalul însĕ nu sa da cu una, cu douĕ, sărì prietinesce către copil, ér acesta, care se părea la început, că érăşĭ vrea sĕ încépă lupta cu căṭelul, când contesa ḑise cânelui pe nume, de-odată stete locului, ca în vis, privì animalul tot mai prietinesce şi repetà încet: Fidelio! Fidelio! În sfêrşit căḑù în genunchĭ, luà căṭelul în braṭe şi strigà: Da, tu eştĭ, Fidelio, iubitul meu Fidelio! unde este castelul cel mare, unde este dama cea prietinósă, care se juca cu noi?

În clipa acésta intrà un servitor în odae şi anunṭà, că omul, pe care l'a muşcat cânele, cere sĕ fie lăsat în odae. Contesa poruncì sĕ-l aducă neîntârḑiat, ér pe copil îl trimise în camera vecină. Abia intrà strĕinul în odae şi contesa recunoscù la moment trăsăturile înfricoşate, pe carĭ îndeşert le căutase până acum în tóte părṭile. Încă înainte de ce ar fi putut el scóte o vorbă, contesa, ne mai putênd fi stăpână pe sine, îşĭ rupse vĕlul de pe obraz şi apucând de pĕr pe omul încremenit de spaimă, întocmai ca Ḑeiṭa rĕsbunăriĭ, strigà către el:

— Unde te-am mai prins eu odată de pĕr, unde am asmuṭat căṭeluşul acesta asupra ta, hoṭule de copiĭ? Nu mĕ recunoscĭ şi tu pe mine? Recunósce-ṭĭ şi tu fără de legea, căṭelul te-a descoperit! — Unde este copilul meu?

Galben şi tremurând, căḑù omul, ca lovit de fulger, înaintea contesei. El recunoscù de asemenea şi pe ea şi pe câne, care érăşĭ voia sĕ se arunce asupra lui. El mărturisì, că copilul acesta este copilul răpit.

Mama, plină de presimṭirĭ, trezì uşor în inima copilaşului tóte amintirile cele vechĭ, carĭ i-se şterseseră din minte, şi se recunoscură îndată.

Svedianul istorisì despre fapta sa următórele:

După bătălia dela Jankowitz, după-ce a fost luat cu asalt cartierul principal austriac, şi după-ce castelul contelui a fost jefuit şi ars, eu mĕ aflam încă în satul fumegând, între ruinele castelului, în speranṭă, că voiŭ pute şi eu pune mâna pe câte ceva. — Fiind însĕ, că tóte erau prădate şi pe când era sĕ părăsesc castelul fórte nemulṭumit, întêlnesc un călăreṭ elegant, care mĕ întrebà: de unde viĭ? ai făcut vre-o pradă bună? I-am spus, că nu am avut parte de nimic şĭ-am înjurat cuibul fumegător, pe care l'am găsit gol. La acestea călăreṭul, îmĭ dete sĕ 'nṭeleg, că aşĭ puté uşor căpĕta o sumă frumósă, décă i-aşĭ împlini o dorinṭă óre-care. I-am spus, că sunt gata. Atuncĭ îmĭ spuse următórele:

»Castelul de colo este al unei contese, care a voit sĕ tradeze armata svediană austriacilor. De aceea, cartierul principal al acestora s'a stabilit în castelul ei. Dér n'a reuşit, pentru-că după cum sciĭ comandantul nostru, Torstenson, a tăbărît asupra austriacilor şi i-a bătut. Pe contesa trădătóre, însĕ, îndeşert au căutat'o până acum, ca sĕ o pedepséscă. Trebue că s'a ascuns aicĭ undeva, pentru-că, după scirĭ sigure, până în momentul hotărîtor nu se depărtase de pe aci. Décă voiescĭ a pândì între ruinele castelului, până va ieşi afară cu copilul şi apoi sĕ o ucideṭĭ dimpreună cu copilul, atuncĭ sunt gata a-ṭĭ plăti o miie de florinĭ în aur.«

N'am stat mult la îndoială. I-am dat mâna. Contesa este o trădătóre, mĭ-am ḑis, de ce sĕ nu câştig o sumă însemnată prin o faptă, care e permisă în rĕsboiŭ? Călăreṭul promise a mĕ aştepta într'o crîşmă îndepărtată din pădurea, unde trebuia sĕ-i duc cel puṭin cămaşa stropită cu sânge a copilului, ca dovadă că am îndeplinit însărcinarea. Cu acestea m'am pus la pândă între ruine. Ce s'a întêmplat aicĭ? sciṭĭ prea bine. Am vrut sĕ te împuşc, dér erai atât de frumósă şi cu o înfăṭişare fórte evla-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

viósă... Voiam sĕ sugrum copilaşul, dér mi-se rupea inima în piept de milă. In nehotărîrea mea ţĭ-am smuls copilul din braţe şi, fiind-că te ţineai încleştată de mine, am creḑut că te-am omorît cu patul puscei..., am luat'o la fugă şi am întêlnit o vivandieră, pe care o cunosceam... dau acesteia copilul, mai întâiu însĕ i-am desbrăcat hăinița, am scăldat'o în sângele unui soldat mort, care se afla în drum, şi alergaiŭ cu ea la crîşma din pădure. Aicĭ am spus, că pe d-ta te-am împuşcat, pe copil l'am aruncat în foc, şi i-am predat hăinița, pe care călărețul o ascunse în mantaua sa, şi-mĭ numĕră 1000 de florinĭ în aur. Acum m'am dus sĕ caut vivandiera. Cânele, care mĕ urmărise de la început, rĕmăsese la copil. Mustrat de consciință, m'am hotărît sĕ nu omor copilul, sĕ-l iau cu mine în patria mea şi sĕ-l predau soţiei mele, cu care am fost trăit mai mulţĭ anĭ, fără sĕ avem vre-un copil, ca prada cea mai frumósă. Cu vivandiera m'am înţeles aşa: ea sĕ se întórcă în Svedia cu cea dintâiu ocasie, sĕ ducă soţiei mele copilul şi baniĭ, pentru care lucru i-am făgăduit jumĕtate din banĭ, dér am făcut'o sĕ jure, că până la mórte nu va spune nimĕrui nimic despre tot lucrul. Cânele i-l'am cinstit ei, pentru-că pe mine nu mĕ suferea, şi cât ce mĕ vedea, voia sĕ mĕ musce, Vivandiera şĭ-a împlinit însărcinarea şi a tăcut până la mórte. Eu şi soția am crescut băiatul, ca pe copilul nostru, nĭ-a fost drag şi am avut multă bucurie de el şi nicĭ-odată nu aşĭ fi fost descoperit, décă din dragoste adevĕrată către comandantul meu de odinióră, nu mĭ-aşĭ fi părăsit patria îndepărtată şi nu aşĭ fi venit la înmormêntarea lui, unde cânele a sărit érăşĭ asupra mea....

Din tóte cele spuse de Svedian, contesa recunoscù limpede, că însărcinarea de a o ucide pe ea şi pe copil şi iscodirea mincinósă şi ruşinătóre cu trădarea, n'a putut eşì, decât dela neamurile rĕsbunătóre şi poftitóre de avere ale soţului ei. Cu copilul găsit ea alergà la Stockholm, se presentà Reginei şi-i cerù scutul ei. Regina se bucurà peste mĕsură de acéstă reuşită norocósă. Ea poruncí sĕ se iee act judecătoresc despre tótă afacerea. Actul îl păstra în cabinetul sĕu şi cu o scrisóre de mâna sa, trimise pe un credincios al sĕu la rudele rĕposatului soţ al contesei, în care le descoperea: Că décă ei vor da de bunăvoie domeniele pe carĭ le-au răpit pe timpul rĕsboiului şi le ţin în posesie, fiului găsit al contesei, atât contesa, cât şi dênsa, Regina, care acum este amica contesei, le vor primi cu mulţumită şi vor uita tóte cele întêmplate. Décă însĕ ei nu s'ar învoì la acésta, şi vor încerca sĕ tragă la îndoială, că copilul ar fi cel adevĕrat, atuncĭ însaşĭ Regina, în numele contesei, va pornì proces la Curtea austriacă, unde va produce acte doveditóre, din carĭ, deocamdată, le împărtăşesce copia mărturisirei soldatului svedian, care răpise copilul.

Credinciosul Reginei se întórse încurênd cu veştĭ bune din Bohemia. Rudeniile, după-ce au cetit scrisórea Reginei, s'au declarat gata a da îndĕrĕt domeniele. Astfel pertractările judecătorescĭ asupra acestei întêmplărĭ memorabile, au rĕmas ca secret în cabinetul Reginei.

Contesa însĕ se întórse în curênd, cu fiiul ei acasă în patrie, luând cu sine şi pe credincioşii părinţĭ adoptivĭ, de carĭ copilul recunoscător nu se puté despărţi. Aicĭ şi-a luat érăşĭ în posesie averile. Căţeluşul a rĕmas la ei, până la mórte.

Trad. de *Moşul.*

Femeia cicălitóre.

Nu e defect mai mare pentru o femeie, de cât a fi cicălitóre. Fie ea cât de frumósă şi cu gust la îmbrăcăminte, aibă ea cele mai frumóse calităţĭ de inimă şi sufletescĭ, mania cicălelei îi întunecă tóte calităţile şi face din femeie cea mai nesuferită fiinţă şi pentru bărbat şi pentru servitorĭ şi pentru strĕinĭ, faţă de carĭ nu se póte abţiné de a-şĭ ascunde acest defect De cum deschide ochii, diminéţa, femeia pe care Dumneḑeu a năpustiit'o, dându-i un astfel de caracter, începe sĕ cârtéscă pentru tóte nimicurile, pentru cele mai micĭ greşelĭ ale copiilor şi servitorilor. Ţipetele ei umplu tótă casa, indispun pe toţĭ ai casei şi trec şi la vecinĭ, carĭ, înţelegeţĭ ce opinie îşĭ fac de asemenea scene şi de aceea care le provócă.

Décă se întêmplă că şi bărbatul e cicălitor şi copiiĭ plinĭ de mofturĭ şi de capriciĭ, căsnicia acésta devine un iad.

Netăgăduit, că acest defect e pus tot pe socotéla bieţilor nervĭ. Ei sunt tótă vina pentru care o casă întrégă sufere chinurile cele mai neînchipuite.

Cicăléla nu este un efect al nervilor aţîţaţĭ, ci, permiteţi-mĭ sĕ o spun fără încunjur, un efect al unei instrucţiunĭ necomplecte, cum şi al lipsei de voinţă.

O femeie póte fi nervósă în gradul cel mai înalt; décă însĕ a primit o bună crescere şi o instrucţie îndestulătóre, ea va sci sĕ găsésca în puterea ei de voinţă frîul trebuincios, ce trebue sĕ-l pună acceselor ei de violenţă séu de cicălélă. O asemenea femeie are o putere de judecată superióră celei a femeii inculte şi rĕu crescute. Raţiunea ei trebue s'o opréscă a comite acte de indelicateţă şi de bruscheţă, carĭ sunt manifestările viĭ ale defectului cicălelei.

Precum o femeie doresce sĕ fie frumósă, bine îmbrăcată şi plăcută tuturor, şi în primul rênd soţului ei, tot aşa trebue sĕ se abţină de a cicăli, şi decĭ de a indispune pe tótă lumea în contra ei. Greşelĭ micĭ ale celor ce o încunjură, trebuesc trecute cu vederea, mânia momentană şi póte chiar justificată, trebue înfrântă, un surîs blând, ironic chiar, o vorbă blajină de mustrare, ar fi de ajuns ca sĕ se manifeste, ca un semn de nemulţumire pentru o greşală făptuită fără voie de cele mai multe-orĭ.

Décă acest sistem se întrebuinţéză cât-va timp de către o femeie cicălitóre, pot afirma, că vindecarea ei este sigură într'un timp scurt, seninătatea va apăré pe chipurile persónelor din casă şi liniştea va domni în gospodărie.

Credeţi-mĕ, cele dintâiŭ carĭ vor beneficia de acéstă linişte, vor fi femeile, carĭ au sciut sĕ aducă în casa acéstă situaţie mulţumitóre.

(„Rom.") *Stella.*

MULTE ŞI DE TÓTE.

Sărutărĭ patriotice.

Domnişóra *Sacharin*, o frumósă cântăréţă rusésca, a trimis ḑilele aceste 800 ruble, prima rată a fondului ce ş'a propus sĕ adune pentru scopurĭ de rĕsboiŭ. Suma acésta a adunat'o într'un mod curios. D-şóra Sacharin, care nu numĕră decât 19 primăverĭ este renumită pentru surîsul ei fermecător. Inainte cu câte-va ḑile, a cântat piesa nouă rusésca „Slavnaja Rossija". După-ce şĭ-a sfîrşit cântecul, şĭ-a suprins auditorul cu declaraţia, că sărută pe orĭcine, eare contribue cu ḑece ruble la fondul de rĕsboiŭ. Publicul sări, ca farmecat, de pe scaune şi cu bancnote în mânĭ năvăliră spre scenă. Cântăréţa fù silită sĕ se refugieze în garderobă, de témă sĕ uu fie asaltată. In curênd însĕ reapărù şi în mijlocul unei însufleţirĭ fără marginĭ, împărţi aprópe 200 de sărutărĭ.

*

Salutarea la diferitele popóre.

Felurite sunt salutările la diferite popóre după cum sunt de felurite şi obiceiurile şi vorbele ce însoţesc salutările lor. Dăm după revista „Amicul Tinerimei" următórele:

Vechiĭ *Israeliţĭ* aveau obiceiul de a-şĭ strînge mâna, obiceiŭ împrumutat şi de creştinĭ.

In *China* întêlnindu-se doi prietenĭ, se apucă unul pe altul de mânĭ şi le pun unul altuia pe inimă şi încep a se legăna cu iubire, ḑicênd cu capetele plecate: *isim isim.* Décă prietenii se întêlnesc după lungă despărţire, ei cad în genunchĭ, se plécă cu faţa la pământ şi repetă de mai multe orĭ acéstă ceremonie. Când un chines întêlnesce pe o persónă de rang superior, el apropie mânile întinse, le ridică de-asupra capului sĕu şi se întinde pe pământ în acéstă posiţie. Décă un chines ar saluta după moda européná, ridicându-şĭ pălăria ar puté sĕ fie pedepsit numai de cât cu 50 lovitur de baston, căcĭ pentru Asiaticĭ a-şĭ descoperi capul, însemnéză a arĕta cel mai adênc dispreţ faţă de persóna ce ai întêlnit. Cu tóte aceste este obiceiŭ în China a se saluta şi cu mâna.

In ţĕrile din jurul *Munţilor Himalaia* ómenii se salută lipindu-se spate la spate.

In *Indostan* lumea are obiceiul a se apuca de barbă, fără a ḑice nicĭ un cuvênt.

Ómenii în *Bengal* îşĭ pun mâna drĕptă cu ceremonie pe piept, apoi ating pămêntul cu dênsa, apoi fruntea, plecându-şĭ în acelaşĭ timp capul înainte.

Locuitorii insulelor din *Oceanul Pacific* îşĭ apropie obrajiĭ unul de altul, frecându-şĭ nasurile, mânile, séu piciórele, — după rang.

Lamontii din Siberia i-au mâna aceluia pe care voesc a-l saluta şi a-l cinsti şi o trec peste obrazul lor. Dér pentru a arăta un respect şi mai adênc, se întind pe pământ şi iau piciorul celui ce voesc a-l saluta şi-l lipesc de obrazul lor.

Amoii de pe insulele Sachalin îşĭ suflă unul altuia în urechĭ, frecându-şĭ unul de altul pântecile.

O salutare fórte ciudată este a unor popóre numite *Gonds* din indiile englese. Eceştia când se întâlnesc, spre a-şĭ arăta iubirea lor, se trag unul pe altul bine de urechĭ, până li-se roşece ca racul.

Locuitorii din *Corea* drept salut îşĭ dau palme unul altuia peste obraz, cu atât mai tarĭ, cu cât sunt mai bunĭ prietinĭ.

Eschimoşii când se întâlnesc îşĭ apasă nasurile unul altuia, par'că ar voi sĕ le turtéscă şi mai mult de cât sunt.

Arabii îşĭ încrucişéză braţele pe piept.

La poporul *Batoca* de pe lângă Zambesi, când se întâlnesc cunoscuţii se tăvălesc pe pământul cel fierbinte şi fie-care voesce sĕ întrécă pe celălalt în iuţéla tăvălelii şi tóte aceste fără a spune vr'un cuvênt.

Musulmanii de pe insula Sf. Ioan drept salut îşĭ pun ramurĭ verḑĭ pe cap şi locuitorii de pe insulele *Ciclade* îşĭ tórnă apă peste cap, ér negrii din *Congo* îşĭ pun pământ peste părul lor cel lânos, spre a-se saluta.

Indienii de pe marginile *Canadei* îşĭ fréca braţele şi pieptul, er indienii de pe insula *Wayeu*, din oceanul pacific, când întâlnesc pe Europenĭ, le fréca nasul cu degetul cel mare şi cu arătătorul şi le sgârie încet mâna cu degetile.

La *Vadai* negri se salută mergênd pe patru labe ca şi *calmucii*, carĭ în acelaşĭ timp îşĭ fréca nasurile unul de altul.

Unele popóre de lângă *rîul Niger* din Africa, poennsc din degete când se întîlnesc, ér locuitorii din *Florida* drept salut stau înghenunchiaţĭ şi încep a plânge.

In *Egipt* unde frigurile bântue fórte mult, locuitorii întâlnindu-se se salută întrebându-se: „Cum asudaţĭ?".

Ér noi europenii avem un obiceiŭ fórte simplu de salutare, bărbaţii şi copiiĭ îşĭ ridică pălăria séu şapca şi femeile aplécă puţin capul.

Francesii când se întâlnesc ḑic: Ce mai facĭ? *Spaniolii*: Cum o mai ducĭ? *Germanii*: Cum îţĭ merge? *Englesii*: Cum facĭ? *Ruşii*: Fii bine! *Chinezul* Ţĭ ai mâncat orezul? Iţĭ lucréză stomacul? *Otomanul* ḑice cu gravitate: Sĕ te ocrotéscă Dumneḑeu. *Persianul* spune: Umbra ta sĕ nu scadă nicĭ odată! (adică sĕ nu morĭ)...

Ţarul, omul păcii.

Desgustul Ţarului pentru orĭ-ce vĕrsare de sânge, fie de om séu de un animal se póte atribui marei sale sensibilităţĭ. El este fórte slab, fórte sensibil, ascultă ca un copil pe mama sa, şi consideră pe soţia sa ca pe o tovarăşe şi o egală. Mărimea şi puterea sa nu l'au făcut mai puţin timid, şi el este într'o continuă stare de reservă şi de modestie în mijlocul unei aristocraţii mândre ca cea rusă.

De îndată-ce vorbesce cine-va cu Nicolae II, este uimit de marea sa modestie, de bunavoinţa şi de dulcéţa aprópe femeiéscă a privirei sale. El este cu totul contrar împĕratului Germaniei; Kaiserul este mereu în agitaţie, vorbesce tare şi fără întrerupere; Ţarul are o pasiune: aceea a păcei. Acéstă pasiune este esplicată atât prin caracterul sĕu blând, cât şi prin sfaturile, ce i-le dă în acéstă privinţă împărĕtésa-mamă.

Impĕrătésa actuală e şi ea o pacificatóre sinceră. De altfel împĕrătésa deşi blajină, totuşĭ ţine ca tóte sĕ se facă în ordine şi după etichetă. Astfel, ea opri pe damele de onóre a se deda la inofensivul obiceiŭ de a fuma din când în când câte o ţigară.

Ţarul, din causa caracterului sĕu melancolic, n'are nicĭ un fel de distracţie. Ii place fotografia, şi face în timpurĭ mai liniştite, versurĭ melancolice ca şi firea sa. Ii place bicicleta. In general, Ţarul este slab, are un sistem nervos slăbit. Şi décă are o energie şi o voinţă, acésta este mai mult o voinţă femenină, ér nu acea virilă a unui şef de stat.

Originea oraşului Wladivostok.

Acest oraş, împreună cu provincia în care se află, este în posesiunea Rusiei abia de 40 anĭ. Este interesant cum a ajuns în mâna Ruşilor acest port al Extremului Orient.

Anume generalul *Muraview* pe vremea aceea era »activ« în Siberia. Intr'o bună diminéţă, fără nicĭ o vorbă orĭ împuternicire, ia oraşul dela Chinesĭ, ocupând şi o bună părticică de pământ dela neputinciosiĭ galbenĭ.

Că avut'a împuternicire secretă dela Ţarul Alexandru II orĭ ba, nu se scie, de şi asta ne face sĕ presupunem testamentul lui Petru cel Mare. Anume un punct al acestui testament sună, că »Rusia are necondiţionată nevoie de un port în Extremul Orient«.

Că împuternicire nu a putut avea de fapt, dovedesce împrejurarea, că Ţarul imediat l'a lipsit pe Muraview de sabie şi l'a aruncat în temniţă, pentru-că cuceritorul general a cutezat sĕ răpéscă un teritoriu de la China fără permisiune. Că tótă ndignarea ţarului a fost numai o comedie, năsip în ochii lumei numai că vestitul ţar sĕ-şĭ arate simţul sĕu de dreptate, reese de acolo că 2 óre mai târḑiu generalul a fost eliberat şi dus înaintea împĕratului, care îĭ grăi:

— Domnule general! D-ta ai ocupat provincia de lângă Amur fără poruncă, de aceea te-am lipsit de sabie şi te-am închis. Dér fiind-că d-ta ai purces în favorul patriei d-tale, acum îţĭ redau sabia şi libertatea. Ér pe d-ta te numesc »conte de Amur« şi te învestesc cu tótă puterea. Mergĭ îndărăt şi ne întăresce acolo posiţia. Căcĭ acolo unde steagul rusesc este odată împlântat trebue sĕ şi fâlfăe în vecii vecilor!

Şi generalul Muraview a întărit Wladivostokul (Regina Orientului)...

„Vinerea Patimilor".

(Tablou)

Institutul de arte grafice şi editură „Minerva", din ale căror ateliere în timpul din urmă au eşit lucrărĭ de o esecuţiune artistică neîntrecută în analele tipografiilor române, a avut fericita inspiraţie sĕ se gândéscă şi la popularisarea operilor de valóre ale picturei naţionale.

Inceputul l'a făcut cu cunoscuta pânză a lui Th. Aman „Vinerea Patimilor", representând ocolirea cu sfântul epitaf a bisericei Stavropoleos din Bucurescĭ. In fund se vede întrarea bisericei cu pilastri lucraţĭ de mânĭ măestre. Fete evlavióse, cu preotul în frunte, încunjură biserica. Asupra păreţilor se proiectéză flacăra torţelor. Tótă însemnătatea şi solemnitatea acestei sfinte ḑi e cuprinsă in pânza rĕposatului pictor.

Popularisarea unei asemenea opere are o îndoită valóre. Intâiŭ ea face cunoscut pe autorul ei, un muncitor fórte valoros şi străduitor de-a ridica nivelul artei picturei. Al doilea ea póte avea o ifluenţă bună asupra sufletului orĭ-cărui creştin, căcĭ o pictură măiéstră înalţă tot-déuna ochii sufletescĭ ai privitorului spre ideal.

In crescerea poporului nostru pictura a fost nesocotită până acum. La ţĕră iconarii ruşĭ au rĕspândit icóne imposibile, ér zugravii de rĕspântii au umplut păreţii bisericilor cu sfinţĭ cu gura strîmbă. Este timpul suprem, ca sĕ se producă o reacţiune în contra acestor pseudo-sfinţĭ şi sĕ întocméscă cu opere de artă, de care avem un numĕr frumuşel.

Institutul „Minerva" îşĭ va dobêndi merite deosebite pentru îmbunătăţirea gustului public, décă va reuşi sĕ rĕsbată cu tablourĭ de aceste şi sĕ le populariseze la ţĕră ca şi în oraş. Şi nu numai momente din viéţa religióşă a poporului; necesar ar fi sĕ se cunóscă şi alte producţiunĭ de ale pictorilor noştri. Copiĭ bune, atêrnate în şcólă, biserică şi în casele fiecăruia îşĭ pot îndeplini frumósa misiune.

Inceputul e fórte bun; sĕ sperăm că va continua tot astfel, întêmpinând cuvenita bunăvoinţă.

Preţul unui tablou este de Lei 2, şi se află de vênḑare la tóte librăriile, şi la Institutul de arte grafice şi editură „Minerva", Bucurescĭ, Strada Regală, 6.

BCU Cluj / Central University Library Cluj